Zemědělský svaz České republiky

www.zscr.cz

zemědělský zpravodaj 2021

3

moderní trendy v zemědělství

PUBLICISTIKA

Drůbežárna v Kosičkách se obejde bez překupníků

ROSTLINNÁ VÝROBA

Současné hospodaření na zemědělské půdě

ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA

Aktuální otázky chovu prasat

ZEMĚDĚLSKÉ POJIŠTĚNÍ
POJIŠTĚNÍ HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT

Známe i jednodušší způsob, jak chránit vaše chovy

Pojištění zvířat s nejširší pojistnou ochranou na trhu

- pojištění všech druhů hospodářských zvířat a koní
- kvalitní a rychlá likvidace škod

241 114 114
www.generaliceska.cz

GENERALI ČESKÁ POJIŠŤOVNA

Partner Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR

Úvodní slovo

PUBLICISTIKA
Zpráva představenstva přednesená na 7. společném zasedání výboru a kontrolní komise ZS ČR
6
Drůbežárna v Kosičkách se obejde bez překupníků.
9

REPORTÁŽ
Jak se žije prasnicím v moderní době? Příklad stáje ve Lhoticích u Písečné
16

ROSTLINNÁ VÝROBA
Současné hospodaření na zemědělské půdě v měnících se podmínkách prostředí – živiny a rizikové prvky
18

ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA
Aktuální otázky chovu prasat
23

REPORTÁŽ
Co všechno se vyrábí v Horažďovicích z hlízové šťávy z brambor
26

PRÁVNÍ OKÉNKO
Lze vyplácet zaměstnancům stravenkový paušál podle rozvrhu pracovních směn? Kdy je možné uplatnit promlčení členských vkladů?
29

Zemědělci jsou neustále pod tlakem. Tu se jim do řemesla montují aktivisté, jindy politici, ondy „balkonoví agronomové“. Ovšem největší tlak přichází od kšeftařů. Záměrně používám tento výraz, protože nelze obchodníkem nazývat někoho, jehož hlavním zájmem není obchodovat, ale odrbat jak dodavatele, tak odběratele. Podstatou obchodu je uzavřít obchod tak, aby byly spokojeny všechny strany. Alespoň z toho dlouhodobého hlediska. Kšeftař dokonale „vysaje“ svého dodavatele a dokonale ošidí svého odběratele. Což krásně vidíme nejen v naší republice. V mnohých zemích už pohár trpělivosti přetekl a zemědělci se rozhodli různými způsoby dát najevo svou nespokojenost od „spanilých jízd“, přes navážení kup hnoje či jiných zemědělských surovin až po tvrdou blokaci distribučních center. U nás tato situace teprve nazrává, ale možná se brzy stane také realitou. Zatím, protože silové akce jsou až posledním řešením, jsme největší prodejní řetězce spolu s některými dalšími zemědělskými stavovskými organizacemi vyzvali ke slušnému jednání a k zasednutí ke společnému stolu. Zároveň se snažíme tlačit na zákonodárce, aby splnili svou povinnost a projednali zákon o významné tržní síle. Ten měl být projednán do tohoto května a od nového roku se jím měly řídit všechny články obchodní vertikály. Bohužel se ještě ani nedostal do poslanecké sněmovny a zdá se, že si na něj ještě dlouho počkáme. Možná do doby, kdy naštvaní zemědělci, kteří tahají za kratší konec v obchodních dohodách, pokropí sněmovnu kejdou, jako se stalo v některých jiných zemích. Jaká byla odezva na výzvu ke slušnému jednání? Jeden z představitelů kšeftařů prohlásil, že se nebudou účastnit žádných kartelových dohod. Co na tom, že žádnou takovou dohodu jsme nenavrhovali. Možná se spletl podle hesla: „Podle sebe soudím tebe.“ A zapomněl na slůvko další. Jak jinak nazvat stav, kdy nákupní i prodejní ceny prakticky všech potravin jsou ve všech obchodech totožné a liší se jen u akčních nabídek. Obávám se ale, že samotní zemědělci a potravináři už s těmito kšeftaři těžko něco zmohou. Vždyť roční obrat jednoho každého z nich převyšuje roční rozpočet mnoha evropských zemí. Na jedné straně tedy státy i celá unie volají po udržení rozdrobeného zemědělství, na druhé straně připustily koncentraci v dalších článcích obchodní vertikály.

V posledních letech se stále více ozývají hlasy, požadující certifikaci výrobních postupů. Řada chovatelů se musela nechat certifikovat, že například nepoužívají GMO krmiva. Některému z druhů certifikace se zřejmě v budoucnu nevyhnou prakticky žádní zemědělci, kteří chtějí dodávat do obchodních sítí, možná se některý způsob certifikace bude týkat i těch, kteří se do těchto nevýhodných vztahů nechtějí zapojovat. V řadě zemí EU už existují vlastní způsoby certifikace zemědělců, které potvrzují, že konkrétní zemědělský podnik splňuje řadu podmínek udržitelného hospodaření, chová se zodpovědně ke svému okolí, je nedílnou součástí společenského i sociálního dění v daném regionu. Po vzoru těchto zemí jsme začali ve spolupráci s dalšími (zdaleka ne všemi) připravovat vlastní variantu certifikace, která vychází ze zahraničních zkušeností. Bohužel jedna z minoritních skupin veřejně prohlásila, že bude vystupovat proti jakémukoli způsobu certifikace. Asi se obává, že by v certifikaci vycházející ze zkušeností zemí bývalé patnáctky neobstála.

Zemědělský svaz České republiky

Zemědělský zpravodaj
Vydavatel: Zemědělský svaz České republiky,
Hybernská 38, 110 00 Praha 1
Tel.: +420 226 211 000
e-mail: info@zscr.cz
www.zscr.cz
Odpovědný redaktor: ing. Vladimír Pícha
Tel.: +420 603 532 136
e-mail: picha@zscr.cz

Českých potravin je dost, levný dovoz ale stále převažuje

M.P.

Je skutečně pravda, že má Česká republika nedostatek vlastních kvalitních potravin? Je zákonem požadovaný podíl českých potravin v prodejnách nedosažitelný? A proč to nezávislí obchodníci vidí jinak?

V ČR mají zahraniční řetězce podíl 80 % trhu. Představa, že budou z lásky dominantně obchodovat jen s českými zemědělci a potravináři, je velmi naivní. Přitom na českém trhu není o domácí potraviny nouze. Pravdou ale je, že u velkých obchodníků byste často obtížně hledali zejména ty, které pocházejí od malých, lokálních českých výrobců a producentů. Ne, že by malí neměli zájem, ale preference řetězců jsou jiné.

„Obchodníci se pohybují ve velmi tvrdém konkurenčním prostředí, které máme tendenci vnímat jen z úrovně naší české zahrádky. O cenu jde jako vždy až na prvním místě, česká produkce se tak hodí hlavně do reklamních kampaní řetězců. Na druhou stranu je pravda, že v posledních letech dala spousta zahraničních řetězců českým produktům na svých pultech větší prostor. Avšak vzhledem k jejich struktuře centrálních skladů a řešení společného nákupu nemohou nikdy nahradit český nezávislý obchod, který je mnohem více propojen s lokálními a regionálními producenty," říká Pavel Březina, předseda Asociace českého tradičního obchodu (AČTO).

Právě v tom spočívá odlišnost v principu fungování zahraničních řetězců a českých nezávislých prodejen. *„Tuto odlišnost lze dobře ilustrovat na příkladu otázky, kterou občas dostávám z médií. O kolik v příštím roce zvýšíte počet regionálních položek ve vašem sortimentu? Odpověď: To já přece nevím a ani vědět nemůžu. Obchod se u nás řeší lokálně, regionálně. V Praze rozhodně nemůžete mít přehled o pekařích kolem Opavy a lahůdkářích kolem Tábora,"* vysvětluje dále Březina.

Pokud si nyní řetězce stěžují, že čeští potravináři a zemědělci nejsou schopni uspokojit jejich poptávku, pak si za to do značné míry můžou sami. Roky trvající tlak na cenu dovedl mnoho potravinářů k ukončení výroby a řadu zemědělců donutil rušit chovy a přestat pěstovat potraviny ve prospěch obilovin, řepky, krmné kukuřice či fotovoltaiky. Je také třeba odmítnout účelová tvrzení, že naše domácí potraviny nejsou kvalitní. Právě naopak. Je obecně známo, že česká potravinářská výroba podléhá přísným standardům, navíc je nutno vyzdvihnout velmi dobrou práci českých dozorových orgánů, pokud se dozoru nad výrobou, ale též dovozem potravin týče. *„Svědčí o tom i statistika, kdy nejmenší podíl na potravinách nesplňujících zákonné požadavky mají české potraviny a nejvyšší, téměř dvojnásobný, potraviny ze zemí mimo EU. U živočišných potravin dochází ke stoprocentní kontrole, při které standardy bezpečných potravin nesplňují jednotlivé případy, což je vyjádřeno v tisících procenta."* dokládá Martin Pýcha, předseda Zemědělského svazu. Netřeba připomínat řadu skandálů s dovozem zdravotně závadných potravin či potravin dvojí kvality.

Další problém v možnosti nákupu kvalitních domácích potravin je nejen v přístupu zahraničních řetězců, ale také v dlouhodobé preferenci zákazníka, který je stále dominantně orientovaný především na cenu produktu. To samozřejmě nahrává odbytu levného a v některých případech dotovaného dovozu. Současně jsou poměrně velké rozdíly mezi nákupními preferencemi zákazníků ve venkovském prostředí a velkými městy.

Rozhodně tedy nelze souhlasit s tvrzeními, že české potraviny nejsou k dispozici a řetězce tak nemají od koho odebírat. Regionálních a lokálních výrobců a producentů je dostatek, problém je ale v tom, že řetězce a priori zboží dovážejí ze svých mateřských zemí. A aby to nebylo tak okaté, marketingově se halí do českých státních symbolů, deklarují lásku k Česku a dělají mediální humbuk s regionálními koutky a akcemi. Přitom jen v uplynulém roce investovaly zahraniční řetězce do marketingových aktivit přes 4 miliardy korun. *„Potom jsme svědky toho, že čeští pěstitelé zeleniny odvážejí kvalitní cibuli na kompost, protože jejich odběratel sehnal sice méně kvalitní, ale levnější zboží ze zahraničí, že českým chovatelům prasat zůstanou jejich zvířata ve stáji a hluboko pod nákladovou cenou jsou nuceni je vyvézt,"* uvedl Martin Pýcha.

Je paradoxem, že ve výrobě vepřového masa dosahuje Česká republika soběstačnosti kolem 50 %, ale čeští chovatelé musejí více než deset procent živých zvířat prodat zahraničním, převážně slovenským a maďarským odběratelům.

V situaci, kdy zahraniční řetězce mají podíl na českém trhu kolem 80 %, tak není překvapující, že se adekvátně k tomuto číslu daří i českým potravinářům a zemědělcům. Čeští obchodníci jsou dlouhodobě pod tlakem konkurence nadnárodních řetězců, které ve velkém prodávají dovážené zboží i tam, kde by poptávku uspokojila domácí česká produkce, nuceni též prodávat zahraniční produkci, neb si to zákazník pod vlivem masivního marketingu řetězců opět žádá. Přesto jsou české maloobchodní sítě i samostatní nezávislí obchodníci, kteří představují pro odbyt domácí produkce menších lokálních a regionálních výrobců a producentů potravin, klíčový distribuční kanál, takové zboží nabízejí dlouhodobě, trvale a v převážné míře.

Jenomže i chování zákazníků se pomalu mění a férové jednání mezi českým nezávislým obchodníkem a lokálním producentem nese své plody. Zatímco čeští lokální a regionální výrobci a producenti, ať už to jsou pekaři, uzenáři, lahůdkáři, cukráři, pěstitelé či chovatelé, mají stabilní a poctivý distribuční kanál, nezávislí obchodníci, kteří ve velké míře stále zajišťují obchodní obslužnost venkova a malých měst, jsou nadšení, že stále přibývá zákazníků, kteří dávají přednost menším českým prodejnám. Proč? Důvodem jsou právě české kvalitní produkty, což se odráží i na dlouhodobě rostoucích obratech obchodníků. Bylo by vhodné a žádoucí, kdyby si organickou provázanost českých obchodů, zemědělců a potravinářů uvědomili také ti, kteří mohou zastavit bezbřehou expanzi obchodních řetězců.

Společná zemědělská politika stále bez dohody

M.P.

Praha 2. 6. 2021 – Zemědělský svaz ČR, Agrární komora ČR a Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora jsou zklamány z neuzavření dohody o budoucích pravidlech společné zemědělské politiky. Považujeme to především za selhání evropských orgánů, které nepochopily realitu současného evropského zemědělství a jeho úloze při udržení rovnováhy mezi produkcí potravin a ochranou životního prostředí.

„O pravidlech příští SZP se diskutuje více než čtyři roky. Zemědělci se oprávněně ptají, odkdy se začne hrát podle nových pravidel. Komise a Evropský parlament přicházejí s nesplnitelnými požadavky a přitom sami nenesou odpovědnost za implementaci přísných pravidel, které budou znamenat navýšení byrokratické zátěže, snížení produkce a zdražení potravin pro obyvatele," říká prezident Agrární komory ČR Jan Doležal.

Současná společná zemědělská politika klade na zemědělce obrovské požadavky v souvislosti s ochranou životního prostředí, které vysoce překračují požadavky na zemědělce v jiných částech světa. Zemědělci se přesto zavázali, že se stanou udržitelnějšími, a tyto závazky plní. Navzdory tvrzení některých nevládních organizací, které o zemědělském hospodaření mnoho nevědí, se hlásíme k odpovědnosti za ochranu životního prostředí a stejně tak si uvědomujeme nutnost se na změnu klimatu adaptovat.

„Zemědělci jsou první, kteří pociťují na vlastní kůži změny klimatu nebo poklesu biologické rozmanitosti. Přesto jsou na ně kladeny další požadavky, jejichž dopad je přinejmenším sporný a v mnoha případech bude přinášet další byrokratickou zátěž," tvrdí předseda Zemědělského svazu ČR Martin Pýcha. Síla evropského zemědělství spočívá v jeho rozmanitosti a jádrem jakékoli strategie musejí být především zemědělci, kteří jsou schopni do změn investovat. V opačném případě roste riziko, že se budou venkovské oblasti vylidňovat daleko větším tempem než doposud. Nepřiměřená opatření a nedostatek vhodných alternativ včetně globálního posouzení dopadů budou mít negativní vliv na zajištění a dostupnost potravin a udržitelnost celého oboru. Bez reálného zhodnocení skutečných přínosů.

Přestože dosud nebyla dokončena třístranná jednání o budoucí SZP, přijímají se rozhodnutí, která přinášejí další nároky a celé jednání komplikují. Opět čelíme návrhům, které jsou v jasném rozporu s realitou. Jsme znepokojeni dogmatickým přístupem, který zpochybňuje samotnou koncepci udržitelnosti. Zvláště u nás máme bohaté zkušenosti s tím, když se v zemědělství upřednostní ideologie před odborností. Toho jsme bohužel svědky při současné tvorbě společné zemědělské politiky.

„Je už 5 minút po dvanástej. Úprimne sme sa spoliehali na to, že sa v týchto dňoch dozvieme, ako bude vyzerať kompromisná dohoda o novej Spoločnej poľnohospodárskej politike po roku 2023. Aj slovenskí poľnohospodári sa potrebujú na zásadné zmeny pripraviť. Poľnohospodárstvo je beh na dlhé trate. Strategické plány SPP majú členské štáty predložiť do Bruselu za necelých 7 mesiacov, stále však nepoznáme niektoré ich základné východiská. Navyše, pred nami stoja nielen výzvy v oblasti výroby potravín, ale aj ekologické výzvy, ktoré sú častokrát z nášho pohľadu pripravované úradníkmi a politikmi, ktorí nepoznajú realitu poľnohospodárskej výroby a pripravujú ich bez akejkoľvek analýzy dopadov na produkciu potravín na jednotnom európskom trhu. Preto je podľa nás neprijateľné, že sa úradníci a politici tri roky nevedeli dohodnúť na kompromisných návrhoch k novej európskej politike", zakončil předseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Emil Macho.

Produkční zemědělci pečují o krajinu

M.P.

Praha 5. 5. 2021 – Zemědělský svaz ČR vyhlašuje první ročník soutěže pro produkční zemědělce Odpovědně ke krajině. Cílem této soutěže je ukázat, že produkční zemědělství hospodaří v souladu s přírodními principy a v souladu se zásadami trvale udržitelného rozvoje.

Do soutěže se může prostřednictvím krajské územní organizace ZSČR přihlásit fyzická i právnická osoba, která hospodaří konvenčním způsobem a jejíž příjmy jsou převážně tvořeny příjmy z produkce zemědělských komodit, případně jejich dalšího zpracování. Podmínkou účasti v soutěži je, že v posledních 3 letech u účastníka nebylo zjištěno vážné porušení standardů DZES. Podnik se k účasti může přihlásit nejdříve po 3 letech od posledního přihlášení. Podmínkou účasti v soutěži je splnění zásadních podmínek Hodnocení udržitelnosti farmy SAI.

„Zemědělství je základem naší civilizace už několik desítek tisíc let a jeho hlavním posláním je zajistit dostatek potravin. V posledních desetiletích vzrostl jeho význam i při údržbě krajiny a produkční zemědělci nejsou těmi, kdo krajinu poškozují. Naprostá většina zemědělců se chová odpovědně a chceme ukázat příklady, které toto tvrzení podporují," řekl předseda Zemědělského svazu ČR Martin Pýcha.

Hodnotit se bude pět hlavních a čtyři vedlejší kritéria a na základě těchto výsledků a po osobní kontrole u zemědělců budou na podzim tohoto roku vyhlášeni vítězové soutěže. K hlavním kritériím patří kvalita osevního postupu, použití vhodných technologií práce na půdě, bilance organické hmoty a živin v půdě, metody signalizace výskytu škodlivých organismů a způsoby ochrany rostlin a tvorba a údržba krajinných prvků. Na tvorbě pravidel a metodiky hodnocení se kromě ZSČR podíleli i zástupci Ministerstva zemědělství, Ministerstva životního prostředí, Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, Výzkumného ústavu rostlinné výroby a České zemědělské univerzity.

Při hodnocení bude kladen důraz na tolerantnost produkčního zemědělství k žádoucím úpravám a ochota konvenčního zemědělství přijmout určitá opatření při klasickém hospodaření. Preferováno je proto současné provozování produkční zemědělské výroby a péče o stávající prvky ekologické mikrostruktury zemědělské krajiny. Všechna realizovaná opatření musí splňovat kritéria efektivity, ekonomiky a pozitivního ekologického dopadu na životní prostředí. „V zemědělství ani v ochraně životního prostředí neexistují jednoduchá řešení, která nám jsou někdy nabízena. Vždy o komplex opatření, jejichž cílem je zajistit dostatek potravin a minimalizovat dopad na okolní prostředí," zakončil Martin Pýcha.

PUBLICISTIKA

Zpráva představenstva přednesená na 7. společném zasedání výboru a kontrolní komise ZS ČR

ING. MARTIN PÝCHA

V úvodu této mé zprávy mi dovolte malou rekapitulaci toho, kdo je Zemědělský svaz ČR. Jsme největší zaměstnavatelskou organizací působící v zemědělství a na českém venkově a pokračujeme v obhajobě zájmů zaměstnavatelů. Stále více se dostáváme do všeobecného povědomí a je o nás slyšet: k 16. červnu 2021 máme 1 029 členů, což je nejvíce od r. 2008.

Aktivity svazu

Po celou řadu let obhajujeme zájmy členů svazu, a to i v rámci reformy SZP EU. Je to pro nás priorita velká, protože právě zemědělství spadá do společné politiky EU. Na úrovni Evropské komise, Evropského parlamentu, COPA/COGECA a nevládních organizací jsme pokračovali v aktivitách na podporu a ochranu českých zájmů. V rámci tvorby pozice ČR ke sdělení Evropské komise „Zelená dohoda pro Evropu" jsme prosazovali stanovisko ZS ČR.

Pokračovali jsme v krocích směřujících k řešení kompenzací škod způsobených hrabošem polním. Prosazovali jsme zvýšenou podporu sektoru vepřového masa tak, aby nedocházelo k dalšímu poklesu výroby vepřového masa a následnému snižování soběstačnosti (obdobné problémy řeší i na Slovensku, kde se soběstačnost ve vepřovém propadá už pod 40 %). Podařilo se také díky snaze a ve spolupráci s MZe navýšit úroveň národních podpor na rekordních 5 mld. Kč. Daří se také zapojit další podpory např. pro masný skot.

Pokračovali jsme v důrazu na objektivní obraz zemědělství na veřejnosti i v médiích a v tom smyslu rozvíjeli PR aktivity. Nadále jsme podporovali rozvoj odbytových organizací a finanční podpory organizací producentů prosazujeme i v rámci zreformované SZP EU.

Pokračovali jsme v jednáních s ostatními nevládními organizacemi, především koordinujeme naši činnost s Agrární komorou. Zabezpečovali jsme všestranně vaši informovanost, a to včetně záležitostí ve vztahu ke koronavirové pandemii.

Mnoho neshod a žádné výsledky nad Společnou zemědělskou politikou EU

Hlavní hráči nadále nejsou schopni se o reformě dohodnout. Blížíme se proto se zpožděním ke konci vyjednávání o budoucí podobě společné zemědělské politiky EU a spokojeni nejsme. Řadu dosavadních výsledků jednání kritizoval/kritizuje Zemědělský svaz, Ministerstvo zemědělství, ČR, Slovensko i celá řada jiných států Evropské unie včetně nevládních organizací zemědělců. Odmítáme mimo jiné jednotné procentuální cíle, které jsou paradoxně nejvýhodnější pro ty největší znečišťovatele. Byla proti nim uplatněna celá řada připomínek a dosud to nikdo neupravil.

Znovu se ptám: Zůstal nějaký prostor pro uplatnění připomínek? Je účelné v Evropě snižovat produkční plochu konvenčního zemědělství a převádět ji do ekologického hospodaření? **V EU je velká, především politická snaha, vytvářet zelenou nabídku. Ptám se: Vznikne tu proporčně vyvážená zelená poptávka?** Květnová jednání v rámci superialogu nepřinesla výsledek a v jednáních se pokračuje ve druhé polovině června s tím, že zasedání Rady ministrů zemědělství na konci června (28. 6.–29. 6.) je poslední tečkou za portugalským předsednictvím. Slovinsko (předsednická země pro 2. pololetí 2021) již deklarovalo připravenost na dokončení vyjednávání o reformě SZP EU, pokud se to během probíhajícího portugalského předsednictví nepodaří. Pokud se to nepodaří Slovinsku, tak v 1. pololetí 2022 nastoupí Francie. Ve druhé polovině roku 2022 předsednictví čeká právě na nás: na Českou republiku.

Problémy zelených strategií

Řada evropských poslanců tu nejproblematičtější část nových zelených strategií včetně „Z farmy na vidličku" vidí v podmínkách pro podnikání v živočišné výrobě. Není divu, že hlavním problémem jednání na nejvyšší úrovni byla (a je) zelená architektura (jinými slovy nastavení ekologických a klimatických podmínek pro čerpání podpor a dotací do zemědělství).

Příslušné strany se zatím neshodly na míře propojení SZP s cíli Green Deal (Evropské zelené dohody). Také se neshodly ve věci alokace prostředků pro eko-schémata v I. pilíři, alokace prostředků pro podpory vázané na produkci. Neshodly se ani o tom, kolik by mělo být alokováno na zemědělsko-environmentální opatření z obálky pro II. pilíř apod. Jak víme, dosud nejsou vyhodnoceny dopady zemědělské strategie Farm to Fork (Z farmy na vidličku) v rámci Green Deal. Sedm členských států (ČR, Slovensko, Maďarsko, Polsko, Bulharsko, Chorvatsko, Rumunsko) v květnu 2021 vyzvalo Evropskou komisi k posouzení dopadů strategie a rovněž tak společně učinilo 29 nevládních organizací zemědělců včetně COPA/COGECA. Uvidíme, jaké to přinese výsledky.

Nevyvážená diktatura nám klima nezachrání

V popředí environmentálních snah je řešení klimatické změny a globálního oteplování, což se dotkne i zemědělství. Jedním ze způsobů, jak klima zlepšit, má být snižování emisí metanu, který má velkou oteplovací sílu. Vědci tvrdí, že adekvátní snížení emisí metanu může zpomalit rychlost oteplování ve světě až o 30 %. Doslova se uvádí, že metan se dostává do popředí klimatického boje. Za této situace paradoxně potravinová soběstačnost začíná nepatřit mezi hlavní zájmy Evropské unie.

Někteří politici si uvědomují, že z životního prostředí nelze udělat až takovou prioritu, že budeme víceméně přehlížet to ostatní. Německá ministryně zemědělství Julia Klöckner hned po neúspěchu trialogu na konci května výslovně varovala před přetížením zemědělců ve věci zajišťování ochrany a čistoty klimatu. Upozornila na to, že celou řadu změn v zemědělství nelze udělat přes noc. Výslovně uvedla, že potravinová soběstačnost je hlavním úkolem zemědělství. Dále upozornila na to, že zemědělci produkují k životu potřebné potraviny, což nikdy nebude fungovat zcela bez emisí, ale výhledově s menším objemem emisí.

Německá ministryně výslovně konstatovala, že v oblasti zemědělství musí být klimatická reforma o faktické proveditelnosti a o proporcionalitě. Nezůstala v tom sama a varovná prohlášení z Německa přibyly: Mj. prezident Institutu pro výzkum dopadů na klima v Postupimi prof. Ottmar Edenhofer v červnu upozornil: „Klima můžeme zachránit pouze bez ekodiktatury."

Vzkaz politikům EU: Nepotřebujeme ideologii, ale odborníky

Jak víte, 3. června představitelé Zemědělského svazu ČR, Agrární komory ČR a Slovenské zemědělské a potravinářské komory vydali společnou tiskovou zprávu, ve které uvedli, že jsou zklamáni z neuzavření dohody

o budoucích pravidlech SZP EU. Podrobili kritice to, že opět čelíme návrhům, které jsou v rozporu s realitou. Máme zkušenosti s tím, když se v zemědělství upřednostní ideologie před odborností a politika před ekonomikou. Toho jsme svědky i v přípravě těchto dokumentů: Reforma SZP, Zelená dohoda pro Evropu, zemědělská část této strategie Z farmy ke spotřebiteli na vidličku a Strategie pro biodiverzitu.

„Green, eko a bio" – zelené úsilí mladých aktivistů

Zelené úsilí nabírá obrátky i ve Švýcarsku, které nepatří ke členským zemím Evropské unie. V červnu ve Švýcarsku proběhlo z vůle státu referendum mj. o zákazu pesticidů a o poskytování dotací pouze těm zemědělcům, kteří pesticidy nepoužívají. Rovněž měl být zakázán dovoz produktů ze zemí, ve kterých se tyto pesticidy používají. Švýcarští občané to většinou hlasů odmítli. Zelené úsilí nabírá ve světě především v EU a v Německu, které spolu s Francií patří k zemím s nejvyšším ekonomickým výkonem v unii. Mladí aktivisté žalovali německou vládu kvůli změně klimatu a v květnu 2021 uspěli.

Spolkový ústavní soud v rozsudku rozhodl, že klimatická legislativa je v SRN nedostatečná a porušuje práva mladých lidí na dobrý život. Německo si v této oblasti stanovilo velmi náročné cíle: dosáhnout neutrality emisí skleníkových plynů už v roce 2045, což je o pět let dříve proti původnímu záměru; SRN chce mít emise záporné (tj. neutralizovat více skleníkových plynů, než kolik jich bude vypouštět). J. Ruckwied, prezident německého zemědělského svazu Deutschen Bauernverbands (DBV), v souvislosti se zpřísněním zákona o ochraně klimatu, mimo jiné podrobil kritice to, že tímto byla zpochybněna potravinová soběstačnost Německa a že země bude více závislá na dovozu potravin. J. Ruckwied v souvislosti s děním v poslední době volá po větším uznání významu zemědělství a požaduje uvést ekonomické, ekologické a sociální záležitosti týkající se zemědělství do souladu.

Snižování intenzity zemědělství, nová zelená opatření aj. byly podrobovány kritice na řadě demonstrací zemědělců, které letos v zimě i na jaře proběhly (zejména v SRN a ve Francii). **Dle protestujících probíhá ekologizace SZP příliš rychle.** Zajímavé je, že i ekologičtí zemědělci jsou nespokojeni. Národní federace ekologického zemědělství Francie na počátku června v Paříži uspořádala demonstraci kvůli tomu, že se ekologičtí zemědělci důvodně obávají, že po reformě SZP přijdou o část dotací. I přes mnoho nesouhlasných stanovisek, do budoucna chce Brusel i Berlín podporovat (a to i v zájmu budoucích generací) více to, co je green, eko a bio.

Uvědomuje si Evropa, co jí hrozí, až přijde o svou konkurenceschopnost v zemědělství?

Také Zemědělský svaz má důvodné obavy, že nevyvážená zelená opatření nevyhnutelně půjdou mj. na úkor evropské i české intenzity v zemědělství a v důsledku na úkor evropské i české potravinové soběstačnosti a zatím nám to nikdo nevyvrátil. Tak se unie v budoucnu znovu dostane do záporného agrárního salda. Radost z toho musejí mít USA a další zámořské země, kterým se otevře větší segment trhu, protože spotřeba potravin v Evropě se do budoucna jistě nesníží.

Situace ve světě klidná není a potraviny představují nadále důležité „politikum". Jsme přesvědčeni, že ze závislosti na dovozu potravin ve skutečnosti profitovat nelze. Nikdo k nám požadovanou komoditu nedoveze, když ji potřebuje pro sebe nebo z nejrůznějších důvodů upřednostní jiné zájemce. Vyšší poptávka bezprostředně znamená vyšší ceny, což je vidět v jarním dění na světovém agrárním trhu. Příklad: Čína začala s velkými nákupy kukuřice a její cena téměř všude již po několik týdnů převyšuje 6 000 Kč/t a je vyšší než cena elitní potravinářské pšenice. Ztráta konkurenceschopnosti v zemědělství i potenciální závislost Evropy na dovozech agrárních surovin i potravin by mohla být jednou vyhodnocena jako slabina a brzda ekonomického evropského růstu.

Pokles intenzivní zemědělské produkce povede k nárůstu dovozů a k dalšímu zatížení již tak přetížené dopravy na velké vzdálenosti. Nabízí se také otázka: při populační explozi přes 8 miliard obyvatel planety, dosud nevyřešeného hladovění a plošných úbytků zemědělské i orné půdy je účelné odnímat plochu z konvenčního zemědělství a dávat ji do méně produktivnějšího ekologického? Žádný světadíl to nedělá, jen Evropa. Tím si však podstatně komplikujeme pozici ve světové konkurenci. |

PUBLICISTIKA

Drůbežárna v Kosičkách se obejde bez překupníků. Denně vozí konkrétním zákazníkům čerstvá vejce od slepic i od křepelek.

JAN POZDÍLEK, PAVLÍNA HAVLOVÁ

Podnik pro výrobu vajec v Kosičkách má za sebou čtyřicetiletou tradici. Vejce se z Kosiček se rozvážejí po celé republice k cílovým zákazníkům, aniž by se používaly složité distribuční cesty a překupy velkoobchodům. Tímto způsobem vozí zaměstnanci podniku k zákazníkům vejce nejlevnější a nejčerstvější.

V březnu tohoto roku postihla drůbežárnu Kosičky ptačí chřipka. Zeptali jsme se ředitele Mgr. Jana Pozdílka, jak se v Kosičkách s tímto problémem vyrovnávají.

Pavlína Havlová: V minulosti produkovala drůbežárna Kosičky cca 150 000 ks konzumních vajec denně. V jakém rozsahu se vám podařilo provoz obnovit?

Jan Pozdílek: O víkendu 15. a 16. května 2021 jsme naskladnili první snáškovou halu o počtu 60 000 ks nosnic. Snáškových hal máme v areálu, kde byla nákaza zachycena, celkem 6 – o kapacitě cca 200 000 ks nosnic. Dnes je tedy zaplněna téměř jedna třetina. Zvířata sehnat, odchovat a zajistit pro potřeby snáškových hal není to samé jako koupit si auto. Musíte si zajistit prostory v líhni, kdy na mnoho měsíců dopředu jsou kapacity vyčerpané. Od 5.11.2020 a 28.12.2020 jsme měli cca 90 000 ks jednodenních kuřat na odchovně v obci Mlékosrby, která je součástí naší společnosti. Chováme zde mladé kuřice pro potřeby našich snáškových hal, spřáteleným drůbežárnám a také pro následný prodej do malochovů, kdy k nám jezdí (a jsem na to pyšný) zájemci z celé republiky. V březnu a dubnu těmto kuřicím bylo 16 týdnů, což je okamžik nejlepšího stáří zvířat pro přesun na snáškovou halu. Bohužel v té době byla naše drůbežárna v Kosičkách označena jako ohnisko nebezpečné nákazy a přesun na snáškovou halu nebyl povolen. Čekali jsme na nejbližší datum, kdy k přesunu bude moci dojít. Asi 5 dní po přesunu jsme opět na odchovnu naskladnili dalších cca 115 000 ks kuřat tak, aby začátkem září 2021 mohlo dojít k naskladnění dalších tří snáškových hal a dostali jsme se na celkový počet 156 000 ks nosnic. Vyskladnění je rychlá akce, kdy za tři dny byl areál bez zvířat. Ovšem naskladnění a zazvěření je otázka na nakolik měsíců, spíše i let.

Ve vašem podniku dbáte na welfare zvířat. Jak dobře se u vás slepicím daří a na čem to zákazník pozná?

Jako jeden z příznaků či důkazů dobrého zdravotního stavu a psychické pohody je vysoká a kvalitní snáška – produkce vajec. Slepice, která není v dobré životní kondici, nemá produkci vajec žádnou, popř. má malá vajíčka s tenkou skořápkou. U nás sledujeme denně snášku vajec, která je velmi vysoká, a i z ekonomických důvodů není možné, aby byla nízká či nekvalitní. V každodenní snášce vajec jsou zahrnuta vajíčka všech velikostí včetně velikosti XL nad 73 g. V poslední době je často zmiňovaný neatraktivní klecový chov nosnic, který má (tak jako asi vše) dobré a špatné vlastnosti, resp. výhody i nevýhody. Konečný zákazník musí říci a nákupem ukázat, jaká vajíčka nakonec bude kupovat a jakou částku je za ně ochotný zaplatit. Když nám trh ukáže, že klecová vajíčka nejsou žádaná, tak nebudeme mít šanci a možnost je do tržní sítě pustit. Kdyby záleželo jenom na chovateli, tak by měl třeba jen chovy v BIO kvalitě. Ale chovatel je součástí poctivého českého zemědělství a není to on, kdo rozhoduje o tom, jaké chovy, a hlavně za kolik je bude provozovat, ale zákazník. Drůbežář má velký problém prodat vejce nad výrobní náklady a vydělat na vlastní provoz a s tím spojenou pohodu zvířat. Aktuální situace je taková, že zemědělec má často problém vůbec přežít a nezkrachovat. Je to bohužel tedy opravdu a jen zákazník, kdo určuje, jaké chovy a v jaké kvalitě budeme drůbež dále chovat. Milníkem není a nebude rok 2027, kdy bude v ČR zakázán chov drůbeže na klecové technologii. V tu dobu se do ČR začne dovážet mnoho vajec ze zahraniční produkce a český zákazník bude i poté vybírat vajíčka pravděpodobně podle ceny, a tedy klecové chovy zahraniční podporovat. A český drůbežář tudíž nebude schopný nízkým cenám konkurovat. V zahraničí nebude klecový chov

zakázán, a to bude pro českou drůbežárnu diskriminační a téměř i likvidační stav.

Uvedl byste příklad investice do welfare zvířat u vás?

Aktuální téma z posledních pár let je, zda klecový chov je týrání zvířat či nikoliv. Čeští zákonodárci rozhodli, že asi ano, a tak v roce 2027 již nebude možné v ČR takové chovy provozovat. K roku 2025 velké obchodní řetězce již tato vajíčka s kódem „3" nebudou mít ve svých regálech. Nastane situace, kterou si asi nikdo nedokáže představit, a to, že bude vajec s jiným číslem než 3 málo, regály budou vyprodané nebo zde bude mnoho klecových vajec z jiných států, kde tento zákaz odhlasován nebyl a možná ani nebude. Investice, která je tedy nezbytně nutná pro další fungování i po roce 2025 a následně po roce 2027 je jasná – předělat všechny snáškové haly z klecových technologií na podestýlkové (podestýlka ale paradoxně může být příčinou možné nákazy ptačí chřipkou na téměř izolované hale od vnějšího prostředí), kdy v případě drůbežárny Kosičky máme rozpočet na jednu halu 45 000 000,-Kč. S novým stavebním povolením se musí postavit protihluková stěna za halami, která dle přísných studií má za cíl odizolovat případný ruch z ventilátorů v okolí, postavit jímky na případnou povodňovou srážkovou přívalovou vlnu apod. Investice v zemědělských provozech jsou všude kolem nás a je to spíše o tom, která investice počká, která již ne – mám na tuto investici peníze? Za jak dlouho, nebo zda vůbec se konkrétní investice zaplatí apod.

Dosáhnete na kompenzace za chov, o který jsme kvůli ptačí chřipce přišli?

Stát slíbil uhradit veškerou finanční kompenzaci za utracená zvířata, nerealizovanou produkci vajec od těchto zvířat a náklady spojené s likvidací nebezpečné nákazy. Opatření spojené s likvidací ohniska vysoce patogenní aviární influenzy způsobené virem H5N8 byla vysoce ekonomicky náročná a museli jsme stát požádat o finanční zálohu, která nám již na účet přišla, a mohli jsme likvidaci úspěšně dokončit. Co bylo do současné doby slíbeno z úst ministra zemědělství České republiky, tak bylo i dodrženo. Díky tomu můžeme na trhu zůstat a pokračovat v zásobování českého trhu českými kvalitními vajíčky.

Zazněl názor, že jste si ptačí chřipkou nechali chov zlikvidovat záměrně, právě kvůli kompenzacím. Můžete tento názor uvést na pravou míru?

Ministerstvo zemědělství ve spolupráci se Státní veterinární správou ustanovilo speciální tým – tzv. expertní skupinu složenou z významných českých odborníků na danou problematiku s cílem zjistit, jak se nákaza do areálu dostala, zda byla dodržena všechna preventivní opatření, zda jsme ochráněni proti nákaze v budoucnu, kdy a zda vůbec je možné areál opětovně naskladnit zvířaty, apod. Tým k nám do areálu chodil několikrát na dlouhé šetření, kdy v případě, že by se zjistilo jakékoliv pochybení, tak by stát finanční kompenzaci neposkytl. Nejpravděpodobnější verze výskytu onemocnění je ta, že ptačí chřipka přišla do regionu společně s návratem divokého ptactva, kdy v Kosičkách je vyhlášená ptačí oblast v souvislosti s vodními plochami. Nejprve byla vyhlášena ohniska v okolí komerčních chovů kachen a naše drůbežárna byla několikrát v ochranných pásmech i v pásmech dozoru, kdy před objevením prvních úhynů jsme se nacházeli ve vzdálenosti cca 550 metrů vzdušnou čarou od ohniska ptačí chřipky. Právě asi týden před námi byla provedena likvidace chovu kachen tak, že se kachny vyskladňovaly z uzavřených hal ven, vyhrnovala se podestýlka z hal ven těžkou technikou, kdy bohužel vanul severní vítr, který viry musel zanést k našemu areálu drůbežárny Kosičky. V areálu máme 6 snáškových hal, kdy nejlepší viditelnost na chov kachen byla a je právě z haly 1, kde byla objevena nákaza. Ostatní haly byly vyšetřeny s negativním výsledkem – zde byla všechna zvířata negativní na přítomnost viru ptačí chřipky H5N8. Přenos vzduchem byl zatím téměř vyloučen a dle dostupných informací byl možným přenosem nemoci vždy kontakt s divokým ptactvem, trusem, podestýlkou, přes oděv či obuv zaměstnanců. Ale nákaza a přenos vzduchem byl dosud neznámý a byl teoreticky téměř vyloučen. Bohužel koncentrace viru v okolí drůbežárny Kosičky byla v březnu 2021 tak vysoká, že asi bylo otázkou času, kdy i náš provoz tato nákaza postihne. Po vyhlášení ohniska u nás v areálu 30. března 2021 byla nákaza prokázána u dalších komerčních chovů kachen v okolí a my se pořád nacházeli v ochranných pásmech a přesun drůbeže na snáškovou halu byl pořád odkládán.

Nově nabízíte také křepelčí vajíčka. Jak jste s chovem začínali?

Křepelčí vajíčko je věc, kterou na trhu nabízí málo dodavatelů slepičích vajec. Byla to pro nás proto výzva. Pro některé zákazníky to totiž může být další důvod, proč odebírat vajíčka z Kosiček: Při jednom nákupu si dovezou nejenom vajíčka od slepic, ale i ta od křepelek.

Historie tohoto počinu začala na jednom farmářském trhu v Praze. U vedlejšího stánku nabízeli chovatelé právě křepelčí vajíčka, kdy ten den hodně pršelo a návštěvnost trhu byla takřka nulová. A tak si farmáři krátili dlouhou chvíli seznamováním se s chovateli křepelek. Slovo dalo slovo a spolupráce byla na světě. Kosičky slíbily odběr všech přebytků z křepelčí farmy z Orlických hor v obci Semechnice poblíž Opočna. Chovatelé křepelčích vajec byli a jsou rádi, že se mohou na 100 % věnovat chovu včetně jeho rozšiřování, kdy drůbežárna Kosičky odebere veškeré přebytky, které na farmě mají. Chovatelé pak nemusejí ztrácet čas hledáním zákazníků, odbytových cest, dopravou k zákazníkovi. Každý týden, 2x až 3x dle situace, Kosičky v Semechnicích přibrzdí a vajíčka odeberou. S našimi auty v rámci rozvozu vajec se malá křepelčí vejce vejdou bez dalších nákladů

na dopravu a zatěžování životního prostředí, kdy je spokojený chovatel, zprostředkovatel prodeje, prodávající i cílový zákazník – tak, jak by to mělo být.

Jak náročný je chov křepelek?

Křepelčí chov je srovnatelně náročný s chovem nosnic – slepic. Náročnost chovu křepelek spočívá v tom, že se jedná prakticky o divokého ptáka, který se musí chovat v uzavřených prostorech.

Nelze křepelky vypustit do volného výběhu, a to proto, že jsou to zvířata plachá a při vylekání se snaží reagovat vzlétnutím, což má často za následek poranění nebo i úhyn zvířete. Rovněž je zde nebezpečí, že křepelka uletí.

Rozdíl v chovu slepic a křepelek je, že domácí drůbež umí snést vejce na určené místo přibližně i ve stejný čas. Křepelky snáší vejce v kteroukoliv dobu a nezřídka i v noci. Křepelky snáší vejce, kde je zrovna napadne, a na určené místo snáší pouze výjimečně. Zajímavost a výhoda u křepelek je ta, že křepelky snáší i dvě vajíčka denně, což zatím u nosnic nedokážeme. Křepelčí vejce jsou oproti slepičím menší, ale obsahují dvojnásobné množství vitamínů a stopových prvků.

Jak jsou křepelčí vejce našemu zdraví prospěšná?

Kdo křepelčí vejce pravidelně konzumuje, tak dosahuje dobrých zdravotních zlepšení v případě nemoci. Jejich kladný účinek je 100% prokázaný. Občas se najde alergik na vejce a výrobky z nich, kdy ideální náhražka slepičích vajec je právě křepelčí vejce, na které není zaznamenán jediný případ alergické reakce, a to dokonce v celosvětovém měřítku. Podobné je to s onemocněním salmonelózou, kdy opět příčinou mohou být teoreticky špatně tepelně upravená slepičí vejce, ale opět na světě neexistuje jediný případ nákazy salmonely přes křepelčí vejce.

U chovu křepelek jste se s ptačí chřipkou nepotýkali?

Vzhledem k tomu, že se chov křepelek nachází na jiné farmě (a tam jsou křepelky uzavřené), tak se jich ptačí chřipka nedotkla. Nedávná situace ohledně nákazy ptačí chřipkou ukázala, že není dobré shlukovat chovy zvířat na jedno centrální místo a že je dobré mít chovy v jednotlivých hospodářstvích, kdy preventivní opatření v případě záchytu tohoto onemocnění je nekompromisní a likviduje se celý areál bez ohledu na to, zda je nakažená jen část chovu, či vše jako celek. Křepelky naštěstí přežily letošní situaci s nákazou na Královehradecku bez újmy.

V čem je křepelčí vajíčko „jiné“?

Křepelčí vajíčka jsou energetickou, preventivní, léčivou „bombou“. To samé se dá tvrdit i o slepičích vajíčkách. Ovšem křepelčí vajíčka jsou několikanásobně menší než slepičí a paradoxně obsahují minimálně 2x tolik vitamínů a stopových prvků než slepičí vajíčko. V zimě je dobré tato vajíčka konzumovat namísto vitamínů v tabletách, kdy toto je 100 % čistě ryze přírodní produkt. Nejčastější forma přípravy je uvaření natvrdo, kdy po 4 minutách je vajíčko určené k loupání.

Loupání malých vajec je někdy opravdový oříšek. (smích) Pravidelní konzumenti si za cca 100 Kč mohou zakoupit kleště, které rozpůlí skořápku na dvě pomyslné poloviny, a poté se tyto poloviny jen „svléknou“ a zůstane nám krásně dekorativní obsah vajíčka. Volská oka díky velikosti vajec spíše nedoporučujeme, protože jejich spotřeba na jedno jídlo bude velká. Jistě existuje mnoho způsobů úprav a možností konzumace, kdy je nesčetně mnoho odkazů na internetu, tak stačí zadat do vyhledávače slovo „křepelčí vejce“.

Vejce rozvážíte ke svým, už zavedeným zákazníkům. Znáte jejich motivace?

Stavíme, věřím, pevné základy firmy, jejíž součástí musí být stabilní, různorodá a mnohopočetná síť kvalitních a spokojených zákazníků. Rok 2020 a následně 2021 nám ukázal, že se můžou ze dne na den zavřít restaurační zařízení a nemáme komu vozit vajíčka, což je likvidační situace. Mezi naše zákazníky patří zmiňované restaurace, jídelny, vývařovny, výrobny lahůdek, výrobny knedlíků, školní stravovací zařízení, prodejny potravin, e-shopy s nabídkou potravin… V době, kdy některé z uvedených typů či odvětví je uzavřeno, v letošním případě jídelny a restaurace, neodebírají téměř žádná vajíčka, tak o to více odebírají prodejny, kde je možné vajíčka, a třeba i s dovozem až domů, zakoupit. Školní jídelny například nevařily, ale o to více vařily maminky svým dětem doma obědy, takže co neodebrala jídelna, to odebral privátní sektor.

V Kosičkách neděláme bariéry, každý zákazník ať „malý“ či „velký“ je stejně důležitý. Je pro nás ekonomicky zajímavé dojet do konkrétního města a zavážet vajíčky co nejvíce míst, kam to jen jde. Tímto způsobem se odlišujeme od jiných drůbežáren, které se soustřeďují zejména na paletové odběry a až překupník – velkoobchod potravin – doveze nákup včetně vajec na cílovou provozovnu. Abychom oslovili i konkrétního cílového zákazníka, který má zájem například i jen o 6 vajec, tak navštěvujeme pravidelně s naším stánkem farmářské trhy, provozujeme v rámci Královehradeckého a Pardubického kraje od úterý do pátku pojízdnou prodejnu s vajíčky, v Kosičkách máme kamennou prodejnu otevřenou od pondělí do soboty či na naší pobočce v Brně mám automat na vejce – tzv. vejcomat, kde je v centu Brna možnost si koupit vajíčka 24 hodin denně 7 dní v týdnu. Distribučních cest máme tedy směrem k zákazníkovi hned několik.

Odměnou nám za naše nápady a úsilí je řada spokojených a věrných zákazníků, kdy v každém roční období prodáme cca 450 000 vajec denně v rámci celé České republiky. |

Podnik pro výrobu vajec v Kosičkách je firma s více než 40letou tradicí ve výrobě konzumních vajec a vaječné melanže. Skládá se ze tří středisek – Kosičky, Mlékosrby a Brno. Denně rozváží po celé republice vajíčka k cílovým zákazníkům.

Special report květen 2021

Výhled trhu s mlékem a hovězím masem

Na následujících řádcích Vám přinášíme poslední vývoj a dlouhodobý výhled trhu s mlékem a hovězím masem v EU a ČR.

Mléko

Počet dojnic v ČR dlouhodobě klesá, v roce 2019 se se sice tento pokles zastavil a počet dojnic vzrostl, v loňském roce však opět následovalo snížení na celkových 357,8 tisíc kusů. Průměrná roční dojivost naopak dlouhodobě roste a stejně tak výroba mléka, která se v roce 2020 zvýšila meziročně o 3,5 % na 3 182 mil. litrů.

Tuzemská spotřeba mléka a mléčných výrobků závisí do značné míry na vývoji ekonomiky. V době krize po roce 2009 se snížila (do roku 2011 se proti roku 2009 propadla o 9 %). Poté v souvislosti s hospodářským oživením začala spotřeba mléka a mléčných výrobků stoupat. V roce 2020 však spotřeba mléka a mléčných výrobků navzdory pandemii koronaviru a ekonomické recesi výrazně stoupla, meziročně o 5,4 %. Vývoj spotřeby konzumního kravského mléka je stabilnější.

Průměrná cena mléka u zemědělských výrobců dosáhla svého novodobého maxima v roce 2014, kdy se přehoupla přes 9,8 Kč za litr. Poté ovšem následoval dvouletý propad až téměř na úroveň 6,1 Kč/l (pokles o 38 %). Poté přišlo opětovné oživení ceny a od konce roku 2017 se cena mléka pohybuje kolem nebo pod hranicí 9 Kč/l. V dubnu 2021 průměrná cena mléka zemědělských výrobců činila 8,82 Kč/l.

Burzovní cena čerstvého mléka kótovaná v italském Lodi od února do začátku května zaznamenala pokles jako v minulých třech letech, na rozdíl od loňska však nebyl tak výrazný. V květnu pak začíná cena mléka zpravidla stoupat na vyšší úrovně, na nichž se obvykle drží zhruba do prosince. Pro vývoj ceny v ČR však hraje roli i kurz české koruny k euru.

Výhled ceny mléka v EU do roku 2030

Evropská komise pro rok 2021 očekává, že produkce mléka v EU se zvýší zhruba o 1 %. Hlavní podíl na tom bude mít růst výnosu (dojivosti – o cca 2 %), zatímco bude i nadále pokračovat pokles počtu chovaných dojnic. Globální poptávka po mléčných produktech by se měla zlepšit především ve 2. pololetí roku 2021 s tím, jak budou otevírány gastro provozovny. To by mělo ještě více podpořit ceny mléčných produktů a potažmo i ceny mléka v EU.

Výhled Evropské komise do roku 2030 pak počítá s mírnějším růstem jak produkce mléka (o 0,6 % ročně), tak výnosu (o 1,4 %). Na druhou stranu počet dojnic v EU by do roku 2030 měl klesnout o 7 % proti roku 2020 (na 19,2 mil. kusů). Určujícím faktorem v následující dekádě bude snaha o zvýšení udržitelnosti produkce. Tlaky budou mířit na zlepšení zemědělské praxe, pohodu zvířat (předcházení nemocem, zraněním), snižování emisí CO2 (prodloužení života zvířat, zachytávání uhlíku, lepší zacházení s hnojem). Podíl organické produkce mléka v EU by se měl do roku 2030 zvýšit na 10 % (z 3,5 % v roce 2018).

Rostoucí světová populace, bohatnutí lidí a větší míra urbanizace by měla táhnout i poptávku po mléčných výrobcích z EU, a tudíž i poptávku po mléku. A to přesto, že toto tempo bude nižší než v minulém období v důsledku vyšší míry soběstačnosti řady velkých zemí. EU by přesto i nadále měla zůstat největším světovým exportérem mléčných výrobků. Z těchto důvodů by se cena mléka v EU měla podle odhadu Evropské komise zvyšovat a do roku 2030 dosáhnout úrovně zhruba 38 eur/t. Cena mléčných produktů z EU by i přes rostoucí ceny energií a krmiv měly zůstat konkurenceschopné na světovém trhu.

Skot a hovězí maso

Ceny hovězího masa zemědělských výrobců vykazují v Česku poměrně stabilní úroveň. K mírným výkyvům dochází u cen jatečných telat, kde od roku 2018 cena zemědělských výrobců klesá. Spotřebitelské ceny hovězího masa zadního bez kosti se výrazně zvýšily mezi lety 2010 a 2013, další významnější nárůst ceny proběhl v letech 2017 a 2018, kdy se cena ustálila kolem výše 224 Kč za kilogram.

Produkce hovězího masa v EU klesla v roce 2020 o 1,2 %. Očekává se, že produkce hovězího masa v EU v roce 2021 mírně poklesne o 0,9 %, zejména v důsledku strukturální úpravy v odvětví hovězího masa a mléka a mléčných výrobků v kombinaci s nižší poptávkou z důvodu pokračujících protipandemických opatření v členských státech. Vývoz na trhy s vysokou hodnotou by se měl nadále zvyšovat díky nedávnému uzavření obchodních dohod (např. s Kanadou nebo Japonskem).

Spotřeba hovězího masa v roce 2020 byla ve výši 10,3 kg na obyvatele za rok, což představuje meziroční pokles o 2,5 %. Ač se poptávka nejen po hovězím mase v roce 2021 oživí, odhaduje se pokles spotřeby i v tomto roce o 1 %. Zpráva Evropské komise ve střednědobém horizontu předpokládá snížení spotřeby hovězího masa z 10,6 kg na obyvatele na 9,7 kg na obyvatele v roce 2030.

Výhled ceny hovězího masa v EU do roku 2030

Evropská komise ve svém výhledu pro další roky očekává sestupný trend v hrubé produkci hovězího masa v EU. Zatímco průměrná porážková hmotnost by se díky pokročilým technologiím mohla mírně zvyšovat, počet zvířat však bude nadále klesat. Odhad celkového počtu stáda krav v EU do roku 2030 počítá se snížením o 2,2 milionu kusů (-7 %). Spotřeba hovězího masa v EU se kvůli pandemii v roce 2020 výrazně snížila, a i nadále se očekává klesající trend. Do roku 2030 by spotřeba hovězího masa mohla klesnout z 10,6 kg na 9,7 kg na obyvatele (-8,5 %).

Tlak na snižování cen u hovězího masa tak bude v nadcházejících letech vzhledem k importu z Brazílie, USA a Argentiny pokračovat. V letech 2025 až 2030 by však již ceny hovězího masa měly mírně vzrůst díky předpokládanému zpomalení světové produkce.

Radek Novák, Tomáš Kozelský
Ekonomické a strategické analýzy
Česká spořitelna

Výhled trhu s pšenicí a řepkou

Na následujících řádcích Vám přinášíme poslední vývoj a dlouhodobý výhled trhu s pšenicí a řepkou v EU a ČR.

Pšenice

Osevní plocha pro pšenici se v ČR dlouhodobě pohybuje okolo hranice 800 tis. ha, v roce 2020 činila 799 tis. ha.

Cena pšenice v ČR byla v posledních pěti letech poměrně stabilní (pohybovala se mezi 3 500 až 4 000 Kč za tunu). Zhruba od poloviny roku 2020 však začala cena pšenice narůstat a ke konci dubna cena krmné i potravinářské pšenice vystoupala na 4 600 Kč/t resp. 4 900 Kč/t.

Vývoj ceny pšenice v EU kolísá a dlouhodobě se pohybuje v rozmezí 150 – 250 eur/t. Od roku 2018 cena pšenice klesala, v roce 2020 její cena za tunu činila 163 eur. Dle výhledu Evropské komise by cena pšenice měla i letos meziročně poklesnout a v tomto trendu by měla setrvat i v roce 2022. Od roku 2023 by však mělo docházet k postupnému růstu ceny.

Sklizeň pšenice v ČR dlouhodobě kolísá, svého maxima dosáhla v období 2014 až 2016, kdy se blížila k 5 500 tis. tun, poté začala klesat. K mírnému nárůstu došlo v roce 2019 i 2020, kdy sklizeň pšenice dosáhla 4 902 tis. tun. Tomuto vývoji odpovídá také hektarový výnos pšenice. V období 2012 až 2016 narůstal, poté opět došlo k poklesu. V roce 2019 i 2020 došlo k mírnému nárůstu, jeho hodnota loni činila 6,1 t/ha.

Produkce pšenice v EU má rovněž kolísavý vývoj a v posledních letech se pohybuje v rozmezí 115 až 135 mil. tun. V roce 2020 dosáhla 118 mil. tun. Největším producentem pšenice v EU je z hlediska objemu Francie, která se svou produkcí blíží ke 30 mil. tun ročně. Následuje Německo s produkcí přesahující 20 mil. tun. ČR se v rámci EU27 řadí na 6. pozici.

Řepka

Po vstupu ČR do EU se osevní plocha řepky soustavně zvyšovala až do roku 2013, kdy výrazněji přesáhla úroveň 400 tis. ha. V posledních sedmi letech se plocha, na které je řepka pěstována, pohybovala kolem této hranice, v letech 2019 a 2020 se však snižovala až na 368 tis. ha.

S rozlohou osevní plochy souvisí do velké míry i sklizeň řepky v ČR, která dosáhla vrcholů v letech 2013, 2018 a zejména v roce 2014, kdy ovšem hlavní roli hrál vysoký hektarový výnos.

Cena semen řepky olejné u zemědělských výrobců byla v posledních letech poměrně stabilní. Nárůst přes hodnotu 11 tis. Kč/t zaznamenala cena v roce 2017 v souvislosti s nižším výnosem i sklizní. Rovněž od ledna letošního roku začala cena řepky v důsledku větší poptávky a omezené nabídky stoupat, v dubnu již přesáhla hranici 11 tis. Kč/t.

Burzovní cena semen řepky olejné v EU (EU Moselle) se pak v květnu tohoto roku vyšplhala na rekord – téměř 600 eur tunu, což je o 40 % výše než v lednu. Důvodem je na jedné straně tlak EU na vyšší ochranu životního prostředí, a tím pádem i nižší produkce – od roku 2015 se produkce v EU snížila o 20 %. K tomu se přidaly i výpadky výroby v největších exportních zemích (v Kanadě

Common wheat balance sheet in the EU, 2005–2030 (million tonnes)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Difference(a) 2020 –2010	Difference(a) 2030 –2020	Annual growth (%)(b) 2010 –2020	Annual growth (%)(b) 202 –2030
Production	111,0	102,7	98,7	123,1	115,4	112,1	115,0	111,8	123,3	132,0	135,0	119,6	127,3	114,8	130,9	115,5	119,8	119,8	119,9	120,1	120,2	120,3	120,5	120,7	120,8	120,9	3,5	0,5	0,3%	0,0%
Yield	5,3	5,1	4,9	5,7	5,5	5,3	5,3	5,3	5,7	5,9	6,0	5,3	5,9	5,4	5,9	5,5	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,7	5,7	5,7	5,7	5,8	0,1	0,1	0,3%	0,2%
Imports	6,2	5,0	5,1	8,4	4,7	4,1	7,0	4,0	1,8	3,6	5,7	4,1	4,1	4,0	2,7	3,5	3,5	3,4	3,4	3,4	3,4	3,3	3,3	3,3	3,2	3,2	-2,3	-0,2	-5,1%	-0,6%
Exports	14,6	12,7	11,6	23,7	21,2	20,6	14,8	22,7	31,7	33,8	33,1	25,7	22,4	22,4	36,8	24,0	28,4	28,2	28,2	28,3	28,6	28,9	29,2	29,5	29,7	29,9	5,9	2,1	2,4%	0,7%
Consumption	107,8	100,7	95,1	103,5	104,2	100,5	105,2	94,7	91,9	101,5	105,4	101,6	102,3	102,3	96,6	96,0	94,7	94,8	95,0	95,0	94,8	94,6	94,4	94,3	94,2	94,1	-4,5	-4,2	-0,4%	-0,4%
of which food and industrial	51,9	50,2	50,6	51,5	51,7	52,0	51,9	52,1	51,3	52,4	53,1	52,4	52,7	53,4	52,5	53,1	52,2	52,3	52,4	52,4	52,4	52,4	52,4	52,5	52,5	52,5	1,3	-0,5	0,2%	-0,1%
of which feed	54,1	47,9	41,9	49,1	48,5	44,7	48,4	38,2	36,2	45,0	48,7	45,3	45,7	45,4	40,7	39,7	39,2	39,3	39,4	39,4	39,2	39,0	38,8	38,7	38,6	38,5	-5,5	-3,4	-1,2%	-0,8%
of which bioenergy	1,9	2,6	2,6	2,9	4,1	3,8	4,9	4,5	4,4	4,1	3,6	3,8	3,9	3,4	3,4	3,1	3,3	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,1	3,0	3,0	-0,3	-0,3	-0,8%	-0,8%
Beginning stocks	27,4	22,2	16,4	13,5	17,8	12,5	7,5	9,4	7,8	9,3	9,7	12,0	8,5	15,2	9,4	9,5	8,5	8,6	8,8	9,0	9,1	9,2	9,4	9,5	9,7	9,8	-3,3	-1,5	-2,5%	-1,4%
Ending stocks	22,2	16,4	13,5	17,8	12,5	7,5	9,4	7,8	9,3	9,7	12,0	8,5	15,2	9,4	9,5	8,5	8,6	8,8	9,0	9,1	9,2	9,4	9,5	9,7	9,8	10,0	-3,5	0,9	-3,2%	0,9%
of which intervention	5,5	0,2	0,0	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	-	-
EU price in EUR/t	110	149	242	151	125	230	204	251	198	178	160	166	162	196	183	163	154	150	158	166	175	179	179	180	181	182	12	2	0,7%	0,1%
World price in EUR/t	137	167	255	189	155	227	219	268	240	205	194	176	202	198	191	181	172	167	171	180	191	197	200	200	201	203	-1	13	-0,0%	0,7%
World price in USD/t	170	209	349	278	217	301	305	344	319	272	215	194	228	234	214	205	192	188	193	204	217	225	229	230	232	235	-48	18	-2,0%	0,8%
EU intervention price in EUR/t	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	0,0	0,0	0,0%	0,0%

a na Ukrajině) a nízké světové zásoby. Na druhé straně stojí silná poptávka po řepkovém oleji, a to nejen v EU, ale zejména v Číně a Japonsku. Poptávka po řepkovém oleji i biopalivech by měla zůstat silná i v průběhu letošního roku, zatímco zásoby zůstanou nízké a produkce vzroste jen částečně. Cena řepky by tak měla pohybovat na nadprůměrných úrovních i nadále.

Z dlouhodobého hlediska do roku 2030 Evropská komise očekává pokračování poklesu produkce řepky v EU, i když tempo by mělo být mírnější než v uplynulých letech (osevní plocha by se do roku 2030 měla snížit o 4 % proti roku 2020; produkce o 2,2 %). Poptávka po potravinářských produktech z řepky by měla zůstat příznivá, i když rizikem mohou být klimatické změny a s nimi spojené dopady na pěstební postupy a výnosy. Cena řepky v EU by tak měla po letošním výkyvu v příštích letech mírně růst. |

Tereza Hrtúsová, Radek Novák
Ekonomické a strategické analýzy
Česká spořitelna

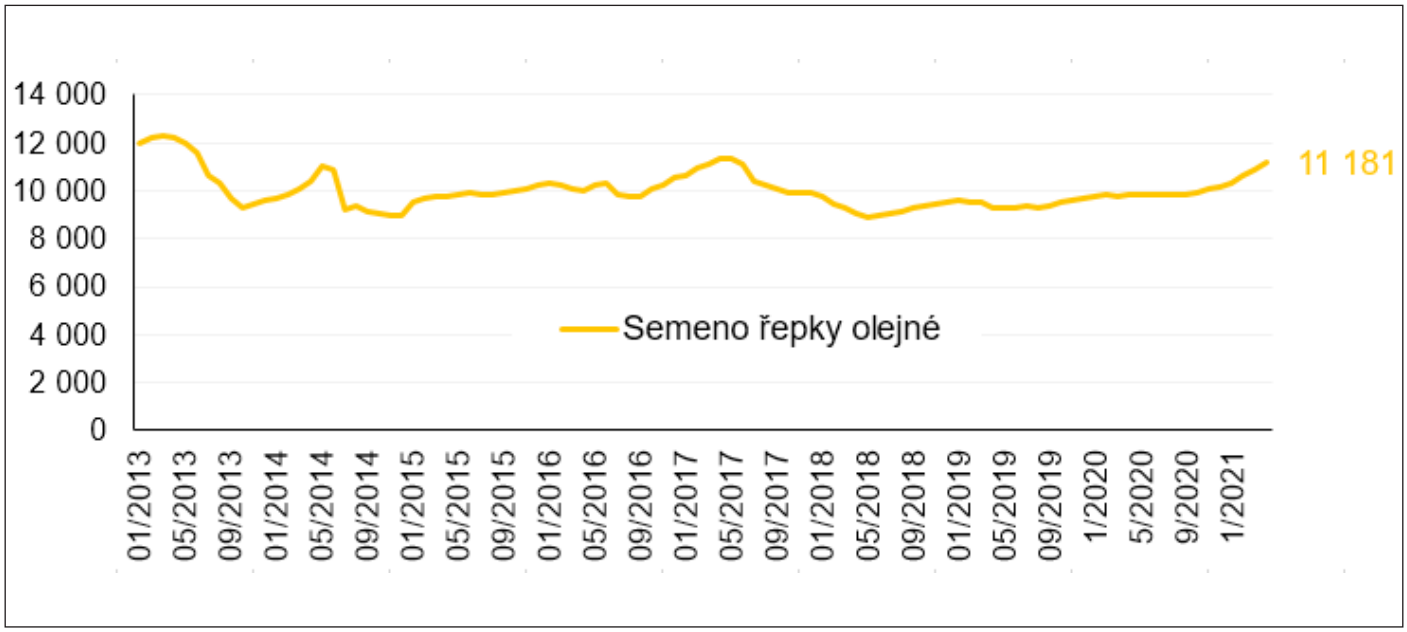

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze

Vývoj ceny pšenice v EU (eur/t)

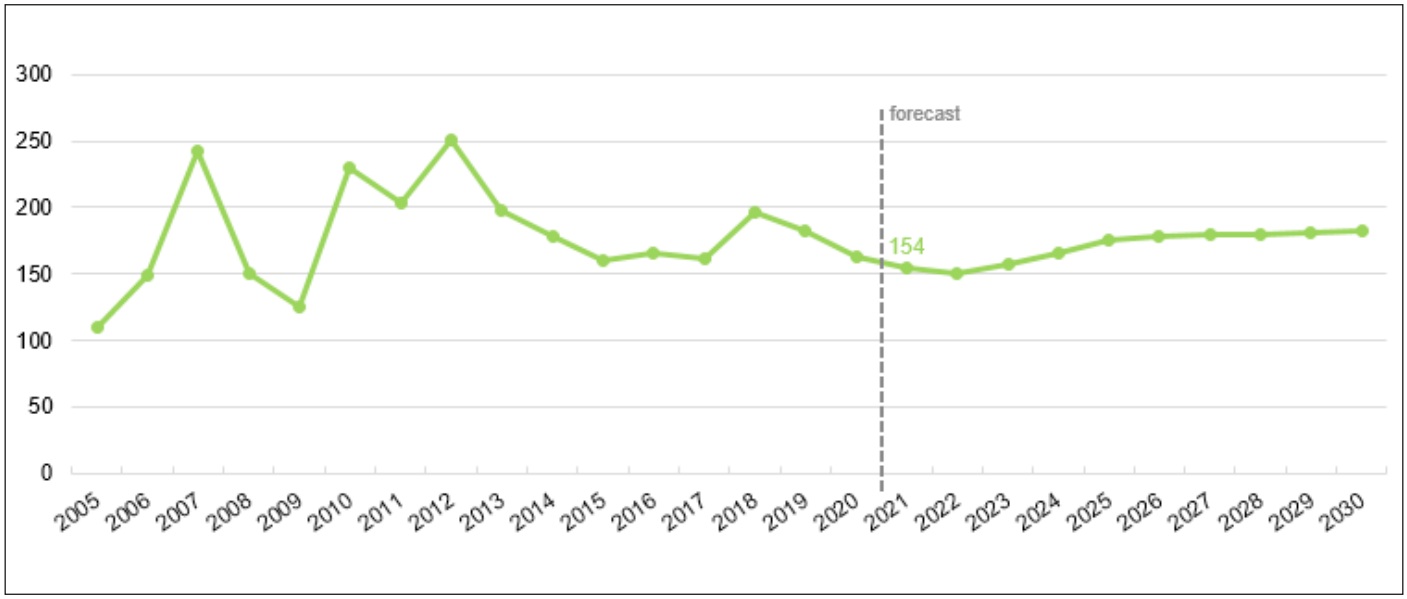

Zdroj: Střednědobý výhled Evropské komise, duben 2021

REPORTÁŽ

Jak se žije prasnicím v moderní době? Příklad stáje ve Lhoticích u Písečné

PAVLÍNA HAVLOVÁ

Vydali jsme se do Písečné na Jindřichohradecku, kde v areálu Lhotice už rok stojí nová stáj pro chov prasnic. Zajímalo nás, jakým způsobem je tu postaráno o zhruba 600 prasnic.

Navštívili jsme mj. porodnu, kde jsme viděli prasnice umístěné ve speciálních kotcích. Proč musí být prasnice před tím, než se uprasí, v kotci, nám vysvětlil hlavní zootechnik Jiří Veselý:

„Prasnice jsou v této stáji umístěné ve speciálních kotcích z toho důvodu, aby svá selata po porodu nezalehla. Ve volné přírodě je totiž běžné, že matka zalehne až polovinu svých selat. Prostě je nevidí, protože sama váží 250 kilo, zatímco sele váží sotva kilogram. Sele bezprostředně po porodu potřebuje vyšší teplotu, než na jakou je zvyklá jeho matka – proto se pohybuje po podlaze, která je vyhřívaná. Jeho matka je naopak na loži, které se s ní automaticky zvedne pokaždé, když se chce postavit na nohy."

Výsledkem je, že prasnice se pohybovat může – ale tak, aby její pohyb (rozuměj pohyb 250 kil živé váhy) byl pro selata, kterých se narodí v průměru 14, stále bezpečný. Samozřejmostí moderní stáje je digitální vybavení: automaticky se dávkuje krmení, čerstvá voda, spíná se ventilace, monitoruje se pohyb a zdraví zvířat, když je vedro, tak se nad zvířaty dokonce spouští automatické rosení. Na jakoukoliv změnu automatického řízení upozorňuje zaměstnance stáje esemeska. A průběžně vše také samozřejmě kontroluje Státní veterinární správa, která má hlavní slovo nad zdravím zvířat ve stáji.

Jiří Veselý nám také vysvětlil, jak tady ve Lhoticích přemýšlejí o tom, aby jejich prasata byla zdravá a téměř na sto procent ochráněna před zavlečením nákazy zvenčí:

„Sem dovnitř se přes hygienickou smyčku dostanou jen příslušní zaměstnanci. Ale už se sem nedostanou žádná jiná živá zvířata! Tím je zaručeno, že zdravá zvířata uvnitř stáje nepřijdou do styku se zvířetem, které přichází odjinud a může být nemocné."

Veškerou reprodukci prasat si tady totiž zajišťují sami – prasnice dostávají sperma od prověřených a otestovaných kanců z inseminační stanice. Na 600 prasnic v chovu stačí množství pouze od pěti kanců, kteří se nachází mimo areál. To však neznamená, že by prasnice nepřišly s kanci vůbec do styku – ti jsou zde ustájeni také, aby stimulovali prasnice k říji.

Josef Kolář, majitel rodinné farmy Rhea Holding, nám vysvětlil, že stejně jako on chovají prasata i v ostatních státech EU. Nerozumí ale tomu, proč je u nás zemědělství stále v takové neúctě? Proč si lidé myslí, že maso ze zahraniční produkce je lepší? Nechápe ani, proč dostává za kilo masa v živé váze zaplaceno od zpracovatelů (obchodních řetězců) 27 korun, což je hluboko pod jeho náklady (ztrácí minimálně 7 korun a musí tuto ztrátu pokrývat jinou svou činností), a v obchodě si kilogram toho samého masa zákazník zakoupí za 130 korun? Vysvětluje si to pokřivením trhu a nejednotnými dotacemi v rámci EU. Na žádného zemědělce v EU se ale nenahlíží s takovým despektem jako je tomu u nás:

„Představte si, že se začnete od mládí věnovat nějaké práci. Pohltí vás, nadchnete se pro ni, chodíte do ní rád, zlepšujete se v ní, baví vás to. Máte viditelné výsledky. A pak z médií denně posloucháte, že zemědělce zajímá jen zisk, drancuje přírodu, prodává nedobré a nekvalitní potraviny, a ještě je chce draze platit. Jak by vám bylo?" zamýšlel se během prohlídky Josef Kolář.

Největší radost by Josefu Kolářovi udělalo, kdyby si čeští zákazníci začali být vědomi kvality, která jim roste doma, a začali jí dávat přednost před produkty ze zahraničí. A kdyby si lidé uvědomili, že živočišná výroba byla součástí českých vesnic odedávna.

agri-precision

NAVIGACE A MONITORING ZEMĚDĚLSKÉ TECHNIKY

RAVEN

AUTOPILOTY PRO STROJE S TOVÁRNÍ PŘÍPRAVOU OD 120.000,- Kč

Stroje s tovární přípravou pro autopilot můžete vybavit také naším autopilotem RAVEN a sjednotit tak celou flotilu strojů na farmě

- **Jednotnost - stejný monitor a typ dat pro všechny stroje na farmě**
- **ISOBUS - zobrazení menu přípojných strojů v navigaci**
- **Konektivita - vzdálený servis a přenos všech polních dat**

HYDRAULICKÝ AUTOPILOT PRO STROJE BEZ PŘÍPRAVY ZA 329.000,- Kč

Můžete vybavit váš nový nebo i velmi starý stroj hydraulickým autopilotem RAVEN CR7 / RS1 s přesností 2,5 cm a provádět tak ty nejpřesnější práce jako setí, sázení atd.

2,5 cm

- **Univerzálnost - pro jakoukoliv značku a stáří stroje**
- **Přesnost - precizní hydraulické řízení místo elektrovolantu**
- **ISOBUS - zobrazení menu přípojných strojů v navigaci**
- **Konektivita - vzdálený servis a přenos všech polních dat**

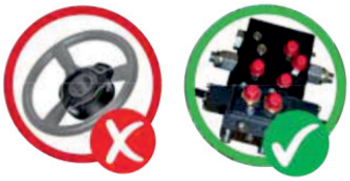

RTK REFERENČNÍ STANICE ZA 150.000,- Kč

Investujte do vlastní RTK podnikové stanice a buďte tak nezávislí a připraveni na budoucnost

50km

- **Úspora - Výrazná úspora za RTK signál pro autopiloty**
- **Dosah - Velké pokrytí signálem v rádiusu 50 km od stanice**
- **Univerzálnost - zdroj RTK signálu pro jakoukoliv značku autopilotu**

AGRI-PRECISION s.r.o.
U Malovaného Mlýna 1509
664 91 Ivančice

info@agri-precision.cz

www.AGRI-PRECISION.cz

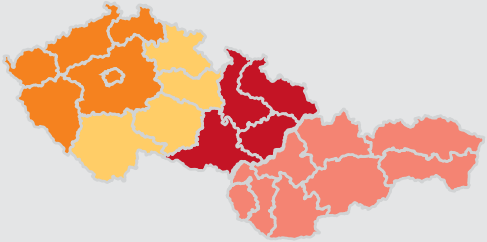

+420 **702 160 560**
+420 **724 914 989**
+420 **720 965 405**
+421 **948 873 397**

ROSTLINNÁ VÝROBA

Současné hospodaření na zemědělské půdě v měnících se podmínkách prostředí – živiny a rizikové prvky

LADISLAV MENŠÍK VÝZKUMNÝ ÚSTAV ROSTLINNÉ VÝROBY, V.V.I.
E. KUNZOVÁ VÝZKUMNÝ ÚSTAV ROSTLINNÉ VÝROBY, V.V.I.
VERONIKA HLAVÁČKOVÁ ČESKÁ TECHNOLOGICKÁ PLATFORMA PRO ZEMĚDĚLSTVÍ

Dne 27. 5. 2021 uspořádala Česká technologická platforma pro zemědělství ve spolupráci s Výzkumným ústavem rostlinné výroby, v.v.i. (dále jen VÚRV, v.v.i.) webinář s mezinárodní účastí na téma Současné hospodaření na zemědělské půdě v měnících se podmínkách prostředí – živiny a rizikové prvky.

Webinář byl zaměřen na problematiku živin a rizikové prvků v rostlinách a půdě. Na webináři vystoupilo celkem 8 přednášejících z různých organizací včetně dvou ze zahraničí (Polsko a Slovensko). Webinář zahájila paní Ing. Veronika Hlaváčková, Ph.D. ze Zemědělského svazu České republiky spolu s Ing. Ladislavem Menšíkem, Ph.D. z Výzkumného ústavu rostlinné výroby, v.v.i., Výzkumné stanice (VS) Jevíčko a společně přivítali všechny posluchače, kterých bylo více než 100 (maximální zaznamenaný počet cca 106).

Prvními přednášejícími byli Ing. Ladislav Menšík, Ph.D. (VÚRV, v.v.i., VS Jevíčko) a Ing. Eva Kunzová, CSc. (VÚRV, v.v.i.), kteří posluchače seznámili se základními informacemi týkající se současného hospodaření na zemědělské půdě ve vztahu k živinám a rizikovým prvkům v půdě a rostlinách (např. změny v hospodaření na zemědělské půdě v ČR, půda a živiny, živiny (rizikové prvky) a růst rostlin, dostupnost živin (rizikových prvků) a faktory ovlivňující příjem živin z půdy, koloběhy živin (prvků) v přírodním prostředí, resp. ekosystémech).

Druhým přednášejícím byl RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc. z Českého hydrometeorologického ústavu, pobočka Brno. Přednáška byla zaměřena na *Vliv dynamiky počasí na zemědělské plodiny a půdu v roce 2020 a 2021 /půda – voda – rostlina/.* Ve všech učebnicích o podnebí naší republiky je uvedeno, že je velmi proměnlivé. Ale výklad tohoto slova, tedy proměnlivosti, je, jak se ukazuje, velmi různý, až protichůdný. Jistě, že byla chyba, když loňský suchý počátek jara, tedy pokračování výskytů sucha z let předcházejících, byl některým i odborníky uváděn jako podklad předpověď suchého roku 2020. Od června 2020, zvláště potom v červenci se vyskytly vysoké úhrny srážek, na mnoha místy až mimořádně vysoké. Přesto je nutné zdůraznit, že v některých částech západních Čech, Ústecka a Podkrušnohoří průměrné úhrny nebyly naplněny. Srážkově bohatý byl podzim jako celek. Ale např. prosinec byl podprůměrný. Oproti dlouhodobým podmínkám, byly vyšší úhrny srážek na Moravě než v Čechách, místy i přes 150 % průměru. Sucho v předcházejících letech způsobilo, že místy o několik metrů klesly hladiny podzemní vody. Díky srážkám v druhé polovině roku 2020 a letošní zimě se hladiny vrátily do normálu. Ale tím není dáno, že se projevy sucha nevrátí. S tím musíme počítat při hospodaření v naší krajině. Je nutné připomenout, že rok 2020 byl teplotně nadnormální. Podprůměrný byl jen květen a červenec. Přitom mimořádně nadnormální byl únor, kdy v průměru na našem území byla odchylka o plus 4,6 °C. Průběh počasí letošního roku je teplotně podnormální, opět se to týká i května. Ale je nutné zdůraznit, že od roku 2011 jsem chladnější a na srážky bohatý neměli takřka žádný rok, a naopak většinu teplotně nadnormálních, zvláště léta. Poslední desetiletí je v klimatologických hodnoceních uváděno jako nejteplejší za období měření. Ovšem z hlediska zemědělského vnímáme a dopady počasí jsou odlišné od hodnocení meteorologického. Měli bychom si neustále pamatovat, že na našem území se změna klimatu projevuje hlavně extrémy.

Následovala přednáška prvního zahraničního hosta pana Dr. Przemysława Barłóga z Poznaňské univerzity *(Živiny a rizikové prvky v zemědělské půdě v Polsku – současné problémy a možná řešení)*, který nastínil problémy a možná řešení polského zemědělství z hlediska obsahu živin a rizikových látek v zemědělských půdách. Půdy v Polsku jsou tvořeny 46 % písky různého původu, přibližně 25 % půd bylo vytvořeno z jílovitých ložisek a 29 % z jiných druhů hornin, ve kterých je pouze 1 % uhličitanových hornin. Vzhledem

k dominanci písku jako základního materiálu půdy jsou polské půdy chudé na organickou hmotu a celkové formy živin, zejména pak na draslík. U půdní organické hmoty je základním problémem velmi nízký index obnovitelnosti zdrojů organické hmoty v půdě. Jedním z důvodů je snížení počtu hospodářských zvířat a dominance obilovin v osevních postupech. Velkým problémem polských orných půd je jejich nízká pufrovací kapacita pro ionty H^+, což má za následek jejich náchylnost k acidifikaci. Nízká spotřeba vápenatých hnojiv nepomáhá udržovat optimální pH. V posledních letech se podíl velmi kyselých půd (<4,5) zvýšil z 18,1 % (2000) na 36,1 % (2015). Současně se průměrný obsah vyměnitelného hliníku (toxického pro rostliny Al_3^+) zvýšil z 0,17 na 0,29 cmol $^{(+)}$ kg^{-1}. V Polsku se obsah fosforu a draslíku v půdě stanoví metodou Egner-Riehm (metoda DL) a hořčíku metodou Schachtschabel (0,0125 M CaCl2). Průměrný podíl zemědělských půd chudých na fosfor, draslík a hořčík je 28 %, 35 % a 27 %. Podíl půdy s vysokým a velmi vysokým obsahem je zase 46 % pro fosfor, 33 % pro draslík a 44 % pro hořčík. Za posledních 20 let nedošlo k významným změnám v průměrné koncentraci fosforu a hořčíku v půdě. Na druhé straně bylo pozorováno mírné zvýšení obsahu draslíku dostupného rostlinám. Půdy v Polsku se také vyznačují silnou diverzifikací obsahu mikroelementů. Největší nedostatky jsou zaznamenány u boru, následovaného mědí. Hlavním problémem je nejen nízký obsah makroživin a mikroživin v půdě, ale také nevyvážené hnojení, které není přizpůsobeno půdním podmínkám. V tomto ohledu by měli být zemědělci více motivováni k systematickému testování půdy.

Podle Ústavu půdoznalství a pěstování rostlin (IUNG) v Pulawách 97 % půd nejsou zatíženy těžkými kovy. To znamená, že většinu zemědělské půdy lze bez omezení využít k zemědělské výrobě. Překročení limitů rizikových prvků se nachází pouze v bezprostřední blízkosti dolů a hutí na měď a jiných barevných kovů.

Poté následovala přednáška autorů Dr. Radoslava Bujnovského (VÚVH, Bratislava) a Dr. Štefana Koca (NPPC – VÚPOP, Bratislava) zaměřena na rizikové prvky a živiny ve vztahu k půdě a vodě. Co se týče rizikových prvků, bylo zdůrazněno, že znečištění zemědělských půd Slovenska je zejména geogénního původu a také důsledkem průmyslové výroby v minulém období. Přibližně 30 tis. ha zemědělské půdy je znečištěno nadlimitně. Znečištění půd se bezprostředně dotýká potravového řetězce ale také vod, kde půda spolu s dnovými sedimenty představuje sekundární zdroj jejich znečištění těmito prvky. Přestože úroveň vstupů živin v minerálních hnojivech na Slovensku je v porovnání s rokem 1990 stále výrazně nižší (- 45 % v případě dusíku a - 85 % u fosforu), což se taky promítá i do relativně příznivých hodnot bilance těchto živin z environmentálního hlediska, k difúznímu znečišťování vod nadále dochází, co způsobuje, že kvalita vod i přes přijatá opatření stagnuje nebo se jen velmi pomalu zlepšuje. Neprodukční ztráty dusíku ovlivňují také ovzduší a přes atmosférický spad ovlivňují i biodiverzitu a přírodní biotopy. Z toho důvodu, produkci zdravých potravin (spojené s regulací vstupu živin a znečišťujících látek z půdy do rostliny) je třeba zajišťovat spolu s cílenou ochranou dotčených složek životního prostředí, co je také cílem aktuálních výzev před zemědělstvím krajin EU. V závěru bylo připomenuto, že ačkoli pozornost pěstitelů se v současnosti obvykle zaměřuje na půdu, produkci a případně vodu, v souvislosti s ambicí EU o dosažení klimatické neutrality do roku 2050, která představuje rozhodující strategický cíl EU, agro-sektor bude nucen se vypořádat také se snižováním emisí skleníkových plynů tak v chovech hospodářských zvířat, jakož i při pěstování plodin.

Po vystoupení zahraničních hostů následovala přednáška prof. Ing. Radima Váchy, Ph.D. z Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i. na téma *Rizikové látky v současném intenzivním zemědělství – přestup do rostlin*. Prezentace se zabývá problematikou rizikových látek, do kterých se řadí potenciálně rizikové prvky,

perzistentní organické polutanty a „emerging pollutants" (např. farmaka, mikroplasty, aj.). Byly uvedeny hlavní zdroje zvýšené zátěže půd rizikovými látkami, dělené na zdroje přírodní a antropogenní. Byla charakterizována rizika, plynoucí ze zvýšené zátěže zemědělské půdy rizikovými látkami, mezi která se řadí vliv na funkce půdy, množství a kvalitu rostlinné produkce a přímá ohrožení lidského zdraví při pohybu na kontaminované půdě. Byly uvedeny postupy, určené ke snížení vstupů rizikových látek do půd a ke snížení jejich negativního působení. K důležitým způsobům se řadí legislativní nástroje, v podobě systémů limitních hodnot, zapracovaných do legislativních norem. Jsou uvedeny principy tvorby návrhu hierarchických limitních hodnot obsahů rizikových prvků a perzistentních organických polutantů v půdě, které byly přijaty a zapracovány do vyhlášky MŽP č. 153/2016 Sb. V prezentaci byla vysvětlena potřeba přijetí nové formy vyhlášky, která nahradila již nevyhovující vyhlášku MŽP č. 13/1994 Sb. Byl vysvětlen princip tvorby a účelu preventivního limitu a indikačního limitu ohrožení kvantity a kvality rostlina indikačního limitu přímého ohrožení lidského zdraví při pohybu na kontaminované půdě. Byly uvedeny možnosti právní úpravy, regulující vstupy rizikových látek do půdy, především prostřednictvím používání hnojiv, pomocných půdních látek, kalů z ČOV a vytěžených sedimentů.

Dále následovala přednáška Dr. Ing. Pavla Čermáka z Výzkumného ústavu rostlinné výroby, v.v.i. na téma *Systém zkoušení půd – obsah přístupných živin v půdě.* V České republice dochází ke zhoršování základních půdních vlastností (hodnota pH, obsah přístupných živin), které mají zásadní dopad na základní půdní vlastnost – úrodnost. V rámci zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, ve znění pozdějších předpisů, je v ČR prováděno systematické testování půd, které poskytuje přehled o stavu a vývoji půdních vlastností. Výsledky tohoto testování (zkoušení) jsou samozřejmě použitelné pro podnikatele v zemědělství, hospodařící na zemědělské půdě. Na základě těchto výsledků je možné odvozovat optimální dávky hnojení pro konkrétní pozemky a konkrétní plodiny, tak aby nedocházelo na jedné straně k nedohnojování některou z dodávaných živin anebo naopak zbytečnému přehnojování jinou živinou, která je v půdě obsažena v dostatečném množství. Veškeré výsledky testování půd jsou zdarma dostupné pro vlastníky či uživatele jimi vlastněných nebo obhospodařovaných pozemků, a to on-line v LPIS (Land Parcel Information System), což je systém geografické databáze, včetně aktuálního využití pozemků.

Problematiku *Bilancování živin* přiblížil účastníkům webináře Ing. Jan Klír, CSc. (Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.). Po porovnání různých typů bilancí se zaměřil na tzv. hrubou bilanci dusíku Eurostatu. Právě tato bilance patří mezi ukazatele pro plnění ambicí „Zelené dohody", konkrétně strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli". V oblasti živin se jedná o požadavek na snížení ztrát živin o 50 % při zajištění toho, aby se úrodnost půdy nezhoršovala, což ve svém důsledku sníží používání hnojiv alespoň o 20 % do roku 2030. Cíl v redukci ztrát živin je třeba považovat za cíl celé Evropské unie. Každý členský stát bude muset k dosažení cíle nějak přispět, přičemž největší úsilí se bude muset vyvinout ve znečištěných oblastech. Referenční hodnotou pro bilance, ke které se bude snížení ztrát živin vztahovat je průměr za roky 2012 až 2014. V tomto období byl v ČR bilanční přebytek 76 kg N/ha využívané zemědělské půdy, zatímco průměr EU-27 byl 46 kg N/ha. Pokud pomineme hodnoty z Kypru a Malty, tak vyšší bilanční přebytek než ČR vykázaly pouze Nizozemsko, Belgie, Lucembursko a Dánsko. V důsledku zvýšené spotřeby minerálních dusíkatých hnojiv se v letech 2015 až 2018 bilanční přebytek v ČR zvýšil až na úroveň 90–100 kg N/ha, částečně i v důsledku nižších výnosů. Od té doby bilanční přebytek dusíku klesá, až se téměř přiblížil hodnotě 60 kg N/ha v roce 2020.

MJM agro

PREFARM®
MJM agro, a. s.

400 000 ha
aktivních uživatelů

od 30 Kč/ha
bezkonkurenční ceny

od roku 1997
zkušenosti a tradice

Precizní zemědělství

jednoduše
pro každého
ekonomicky
výhodné
ekologicky
šetrné

Vzorkování **půdy**	Nejmodernější **snímky** pozemků	**Výškový profil** pozemků	Mapa relativního **výnosového potenciálu**	**Výnosové mapy**

www.prefarm.cz • E-mail: **vymlatil@mjm.cz** • Tel.: **602 778 191**, **606 922 484**

Jsme partnerem zemědělského svazu České republiky.

Dále následovala přednáška Ing. Ladislava Menšíka, Ph.D. a kol. (VÚRV, v.v.i. Praha, VS Jevíčko) na téma *Monitoring živin a rizikových prvků v aluviálních územích v česko-bavorském příhraničí*. Výzkum byl realizován v rámci česko-německé přeshraniční spolupráce (projekt MMR č. 146 „Výskyt rizikových prvků a látek v nivních půdách na historických úze-mích těžby rud ve východním Bavorsku a v České republice"). Cílem výzkumu bylo zmapování (monitoring) obsahů (koncentrací) rizikových prvků v nivních půdách (aluvium řek Mže, Otavy a Wondreb Odravy) na historických územích těžby rud ve východním Bavorsku (BY) a v České republice (CZ) a dále vývoj, ověření a validace nové metody pro rychlé stanovení rizikových prvků v aluviálních půdách prostřednictvím přenosného (mobilního) XRF přístroje. Odběrová místa z okolí řek Mže, Otava a Wondreb Odrava (půdní zákopek, půdní sonda) byly použity pro vývoj kalibračních rovnic a predikci rizikových prvků v půdě pomocí ručního XRF přístroje (cca 112 půdních zákopků /oděry z hloubky 0–30 cm/, 37 půdních sond /odběry z hloubek 0–30; 30–60 a 60+ cm/). Výsledky projektu jsou podrobně zpracovány ve formě monografie viz *Menšík L., Kunzová E., Hlisnikovský L., Nerušil P., Čermák P., Sáňka M., Geuß U., Schilling B., Hangen E. 2020. Rizikové prvky v aluviálních půdách na historických územích těžby rud ve východním Bavorsku a v České republice: monografie. Pořadí vydání: první. [Praha]: Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i., 118 s. ISBN 978-80-7427-328-5.*

Poslední přednáška navázala na předchozí a pojednávala o *Nových trendech sledování rizikových prků v půdě pomocí XRF a NIRS* (Ing. L. Menšík, Ph.D. a kol., VÚRV, v.v.i. Praha, VS Jevíčko). První část přednášky byla věnována měření rizikových prvků pomocí rentgenové fluorescenční spektrometrie (XRF), druhá část pak měření pomocí blízké infračervené spektroskopie (NIRS). V první části přednášky cílem studie bylo porovnat koncentrace rizikových prvků (As, Cu, Mn, Ni, Pb, Zn) v půdě (aluviální území), které byly měřeny pomocí X–ray fluorescence (XRF analyzátor) *in situ* /FIELD – měření v polních podmínkách/ a následně v laboratorních podmínkách / LABORATORY/) a následně byly vypracovány lineární regresní rovnice metodou výstavby regresního modelu regresním tripletem pro jednotlivé rizikové prvky na základě porovnání (srovnání) s klasickou laboratorní metodou (ICP-OES). Při měření v FIELD (*in situ*) pomocí pXRF byla stanovena přesnost měření vyjádřená koeficienty determinace (R2) pro Pb (0,96), Zn (0,92), As (0,72), Mn (0,63), Cu (0,31) a Ni (0,01). Při měření v LABORATORY byly stanoveny (R2) pro Pb (0,99), Zn (0,98), Cu a Mn (shodně 0,89), As (0,88) a Ni (0,81). Vyšší závislost (těsnost vztahu) byla prokázána vždy při měření pXRF v laboratorních podmínkách (LABORATORY) oproti měření pXRF v polních podmínkách (FIELD) ve vztahu ke standardní laboratorní metodě (ICP-OES). Rizikové prvky olovo (Pb), zinek (Zn) mají nejlepší závislost (těsnost vztahu) a regresní modely jsou excelentní jak pro FIELD tak i LABORATORY (více než R2 = 0,90). Měď (Cu), Mangan (Mn) a Arsen (As) mají horší závislost (těsnost vztahu), ale regresní modely mohou být běžně využitelné v zemědělské praxi, resp. sledování kvality přírodního /životního/ prostředí (monitoring znečištění). Ruční XRF zařízení mohou poskytovat vysoce kvalitní (dostatečně přesné) údaje o koncentracích rizikových prvků v zemědělských půdách v reálném čase (princip precizního zemědělství – efektivní, přesný a rychlým způsob měření). Výsledky je možné nalézt v publikaci: *Menšík L., Hlisnikovský L., Nerušil P., Kunzová E. 2021. Comparison of the Concentration of Risk Elements in Alluvial Soils Determined by pXRF In Situ, in the Laboratory, and by ICP-OES. Agronomy, 11: 938. (Odkaz: https://www.mdpi.com/2073-4395/11/5/938)* a dále v metodice pro praxi: *Menšík, L., Kunzová, E., Hlisnikovský, L., Nerušil, P., Holík, L. & Sáňka, M. 2019. Vývoj kalibračních rovnic pro stanovení rizikových prvků v aluviálních půdách řek Mže a Otavy prostřednictvím mobilního XRF přístroje, Praha, Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i., 25 pp.* V druhé části přednášky cílem studie bylo představit progresivní postupy stanovení vybraných rizikových prvků (olovo, zinek, arsen, mangan, měď) pomocí blízké infračervené spektroskopie (NIRS) v suchých vzorcích v laboratorních podmínkách. Přesnost stanovení, vyjádřená hodnotou koeficientu determinace (R2) kalibračního souboru pro rizikové prvky (arsen, kadmium, olovo, zinek) se pohybuje v rozmezí hodnot 0,80–0,92 (0,80–0,90 použitelné pro běžnou zemědělskou praxi; 0,90 a více excelentní). Měření (stanovení) je dostatečně přesné, pracovně bezpečné a nemá negativní vliv na životní prostředí. Přínosem je podstatné zvýšení efektivnosti a rychlosti prováděných exaktních rozborů ve smyslu naplnění praktických potřeb široké obce potenciálních uživatelů. Výsledky je možné nalézt v ověřené technologii: *Menšík, L., Kunzová, E., Nerušil, P., Hlisnikovský, L. 2020. Vývoj kalibračních rovnic k predikci obsahu uhlíku, dusíku a rizikových prvků v půdě na půdním typu fluvizem v povodí řeky Ohře pomocí blízké infračervené spektroskopie (NIRS), Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.*

Témata prezentovaná na webináři byla posluchači velmi kladně přijata, což se projevilo i v diskuzi. Webinář byl pořádán za podpory Ministerstva zemědělství ČR při České technologické platformě pro zemědělství. Na semináři byly prezentovány výsledky projektů MZe RO-0418, QK21020155 a MMR č. 146, 220 a 322.

Záznam webináře a jednotlivé prezentace naleznete na odkazu: https://www.ctpz.cz/clanek/webinar-s-mezinarodni-ucasti-na-tema-soucasne-hospodareni-na-zemedelske-pude-v-menicich-se-podminkach-prostredi-a-ziviny-a-rizikove-prvky-27-5-2021-712

ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA

Aktuální otázky chovu prasat

VERONIKA HLAVÁČKOVÁ ČESKÁ TECHNOLOGICKÁ PLATFORMA PRO ZEMĚDĚLSTVÍ

Dne 29. 4. 2021 uspořádala Česká technologická platforma pro zemědělství ve spolupráci s oddělením chovu prasat Výzkumného ústavu živočišné výroby, v.v.i. webinář Aktuální otázky chovu prasat.

Webinář byl zaměřen na několik okruhů od výživy, welfare až po problematiku biosecurity a veterinární péče. Na webináři vystoupilo 6 přednášejících z různých organizací. Webinář zahájil vedoucí oddělení chovu prasat VÚŽV Ing. Miroslav Rozkot, CSc. a přivítal všechny posluchače, kterých bylo více než 100. Prvním přednášejícím byl Ing. Jan Stibal (Svaz chovatelů prasat, z.s.), který posluchače seznámil s aktuální situací v chovu prasat a na trhu s jatečnými prasaty. Úvod přednášky byl věnován vývoji cen prasat, které se v letošním roce drží hluboko pod průměrem posledních 5 let. Nejvyšší ceny byly dosahovány na konci roku 2019 a na začátku roku 2020, od té doby ceny klesají a v 8. a 9. týdnu letošního roku dosáhly minima. Důvodem vývoje cen je výskyt Afrického moru prasat ve světě, zejména v Asii, ale také koronavirus, který způsobil zastavení dovozů, zpomalení porážek a částečně i změny stravovacího stylu. Výskyt Afrického moru byl v Evropě detekován v Polsku a Pobaltí, Maďarsku, Belgii, Bulharsku, Slovensku, České republice a od září 2020 i v Německu. V další části přednášky se ing. Stibal zaměřil na otázku dotací pro chov prasat. Dotace lze čerpat z několika programů, například Ozdravení chovů prasat 8.F.a. + 8.F.d., Welfare z národních zdrojů 20.C., Program rozvoje venkova-4.1.1., Dobré životní podmínky zvířat, Zelená nafta. Dotace na repopulace v letošním roce nebudou vypláceny, v přípravě je nový dotační titul.

Následovala přednáška MVDr. Jonáše Vaňhary (Veterinární univerzita Brno), který se zaměřil na nejčastější veterinární problémy v chovech prasat. Jedním z problémů je potenciální anémie z nedostatku železa (IDA = iron deficiency anemia), která má řadu negativních vlivů na imunitní systém prasete, optimální funkci GIT s následnými negativními účinky na růstovou schopnost a řadu enzymů potřebných pro optimální vývoj. Ze studie IDA v České republice vyplývá, že je situace optimální u 58 %, u 25 % farem byla selata anemická a 17 % subanemická. Příčiny IDA byly spojeny hlavně s nedostatečným dávkováním železa (na rozdíl od indikace výrobce a / nebo nevhodného stáří selat v době suplementace). Tyto výsledky zdůrazňují důležitost ideálního načasování terapie (včasné suplementace železem) a také nutnost správné aplikace a použité formy železa. Pravidelná kontrola hladin Hb je nejjednodušší a zároveň spolehlivou metodou kontroly. Dalším problém v chovech prasat je *Cystoisospora suis*, jež je stále běžným enteropatogenem u sajících selat. Zásadním faktorem pro efektivitu léčby a kontroly je správná dávka, způsob a doba podání, přičemž klíčové je načasování použití toltrazurilu. Novou možností aplikace je přesné injekční (intramuskulární) podání do krční svaloviny. Nezbytná jsou doprovodná opatření jako inaktivace infekčních oocyst

vhodným desinfekčním prostředkem. Vždy po aplikaci by měla následovat kontrola účinnosti terapie, protože je nutno brát v úvahu možnou resistenci k toltrazurilu (zatím prokázána v Holandsku – Hinney et al. 2019). Významný zdravotní a ekonomický dopad na produkci prasat v celosvětovém měřítku má edémová choroba. Původcem jsou specifické kmeny *E. coli* produkující shigatoxin (Stx2e). Vnímavost prasat k edémové chorobě se zvyšuje krátce po odstavu z důvodů poklesu mateřských protilátek, v důsledku poodstavového stresu a výskytu specifických receptorů na sliznici střeva, nutných pro adhezi a kolonizaci. V poslední době je často diskutována subklinická forma, která probíhá bez viditelné klinické manifestace a vysoké mortality. Takto postižené chovy jsou charakteristické zvýšeným výskytem nevyrovnaných prasat ve skupinách stejného stáří. Vedle medikace krmiva pomocí antibiotik, ZnO, acidifikace krmiva, se jeví vakcinace jako spolehlivá a účinná ochrana našich chovů.

Oblast výživy prasat, zejména situaci s plánovaným zákazem používání ZnO, přiblížil posluchačům doc. Ing. Pavel Horký, Ph.D. (Mendelova univerzita v Brně). Ztráty selat v důsledku podstavových průjmů představují přibližně 10 %. V minulosti tento problém řešila z velké míry antibiotika, která jsou ovšem od roku 2006 v krmných směsích zakázána. Od roku 2022 budou razantně omezeny medikační dávky zinku. Zinek je v současné době jednou z nejpoužívanějších alternativ antibiotik v krmivech. Před celým krmivářským průmyslem stojí výzva z pohledu hledání vhodných alternativ. V současné době, se jeví jako perspektivní mikrobiální peptidy, probiotika, imunoglobuliny nebo éterické oleje. Podle nejnovějších poznatků je efektivní účinné látky chránit v gastrointestinálním traktu a „naprogramovat" jejich uvolnění až v místě působení, což u prasat představuje vrchní část tenkého střeva. K celé problematice podstavových průjmů je ovšem nutné přistupovat komplexně. V chovech musí být nastavena vysoká úroveň zoohygieny což velice úzce souvisí se zdravotním stavem zvířat. Není ani tak rozhodující věk, ve kterém sele odstavujeme, ale zda umí správně přijímat krmivo, má dobře zformovaný střevní mikrobiom a vybudovanou imunitu. Pouze takové sele se dokáže vypořádat s infekčním tlakem a být pro chovatele perspektivní.

Na problematiku produkce jatečných prasat se ve svém vystoupení zaměřil doc. Ing. Jaroslav Čítek, Ph.D. (Česká zemědělská univerzita v Praze. V úvodu byl prezentován produkční řetězec vepřového masa a odlišné preference jeho účastníků. Zatímco pro na počátku řetězce stojící plemenářské firmy a produkcenty jdou významné především znaky produkční užitkovosti, pro uprostřed stojícího zpracovatele je to jatečná výtěžnost a kvalita jednotlivých částí, tak pro spotřebitele je to kromě ceny a kvality i otázka bezpečnosti potravin a welfare chovaných zvířat. Z pohledu chovatele je významná skutečnost, dramatického nárůstu užitkovosti, ke které došlo v posledním desetiletí. Především díky

nový postupům ve šlechtění došlo k nárůstu reprodukční užitkovosti, ale i růstové schopnosti při pozitivním snížení konverze krmiva. Z výsledků výzkumu vyplývá, že každý rok se sníží věk při dosažení hmotnosti 110 kg o 2,72 dní. Za posledních 20 let tento nárůst znamená snížení délky výkrmu o 25 dní. Spolu s se změnou produkční užitkovosti musí chovatelé reagovat i na rostoucí zájem veřejnosti o welfare chovaných zvířat. Ten se odráží například v diskutovaném omezení kastrace kanečků určených pro výkrm. Řešením může být kastrace s anestézií, imunukastrace či výkrm kanečků s krmnými doplňky omezující kančí pach nebo výkrm s intenzivním růstem do nižšího věku. Dalších z významných aspektů pro chovatele jen zavádění inovativních technologií pro maximalizaci produkčního potenciálu zvířat, optimalizaci zdravotního stavu, naplnění požadavků welfare, optimalizaci pracovních postupů a kontrolu procesů. Na inovace v chovu prasat bude zaměřen jeden z následujících seminářů technologické platformy.

Následovala oblast biosecurity, kterou posluchačům přiblížil doc. MVDr. Pavel Novák, CSc. (Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i.). Biosecurita je základní pilíř v prevenci šíření Afrického moru prasat. Existuje šest zdrojů infekce, konkrétně se jedná o infikovaná divoká prasata, kadávery, vektory (např. klíšťata, bodalka stájová), kuchyňské odpady, tepelně neopracované masné výrobky a v neposlední řadě myslivci, kteří přijdou do kontaktu s nákazou. Jako možné cesty přenosu pak slouží výkaly, kejda, chlévská mrva, oděvy a obuv, vybavení a zařízení provozu, pracovníci a návštěvy na farmě, vozidla a dopravní prostředky, sláma, stelivo, krmiva, tělní tekutiny. Opatření proti přenosu AMP do chovů prasat musí být na farmách striktně dodržována. Jedná se o různé úrovně opatření, která se týkají samotných zvířat, ošetřovatelů, osob vstupujících na farmu. Nesmí být opomíjena opatření, která zabrání proniknutí volně žijících zvířat do objektu (souvislé neporušené oplocení, pachové ohradníky okolo farmy, zamčené branky a brány). Chovy s vysokou úrovní biosecurity disponují hygienickou smyčkou, která sestává z několika částí, kterými zaměstnanci procházejí – špinavá šatna, sprcha, čistá šatna, desinfekční rohož. Je nutné se zaměřit i na tzv. externí biosecuritu, tj. na opatření pro vozidla přepravující prasata, vozidla pro odvoz kejdy, vozidla pracovníků a návštěv. Pracovníci farmy a návštěvy by měli mít vyhrazená parkovací místa mimo farmu. Vozidla, která musí vjet do objektu, musí projet desinfekční vanou nebo rámem. Rovněž významnou úlohu hraje vzdálenost farmy od veřejných komunikací a silnic, od jiných objektů s chovy zvířat atd.

Přednáškový blok ukončil Ing. Miroslav Rozkot, CSc., který seznámil účastníky webináře s aktuálními tématy chovu prasat, která jsou řešena VÚŽV i ve spolupráci s dalšími partnery, zejména v oblasti technologií a výživy prasat. Témata prezentovaná na webináři byla posluchači velmi kladně přijata, což se projevilo i v diskuzi.

Webinář byl pořádán za podpory Ministerstva zemědělství ČR při České technologické platformě pro zemědělství. |

Záznam webináře a jednotlivé prezentace naleznete na odkazu: https://www.ctpz.cz/udalosti/realizovane-akce-12

Nerezové vyhřívanné napájecí žlaby

záruka 3 roky

kvalita prověřená praxí

snadno a rychle vyčistíte

dlouhá životnost nerezová konstrukce

český výrobek vyrábíme v Jistebnici

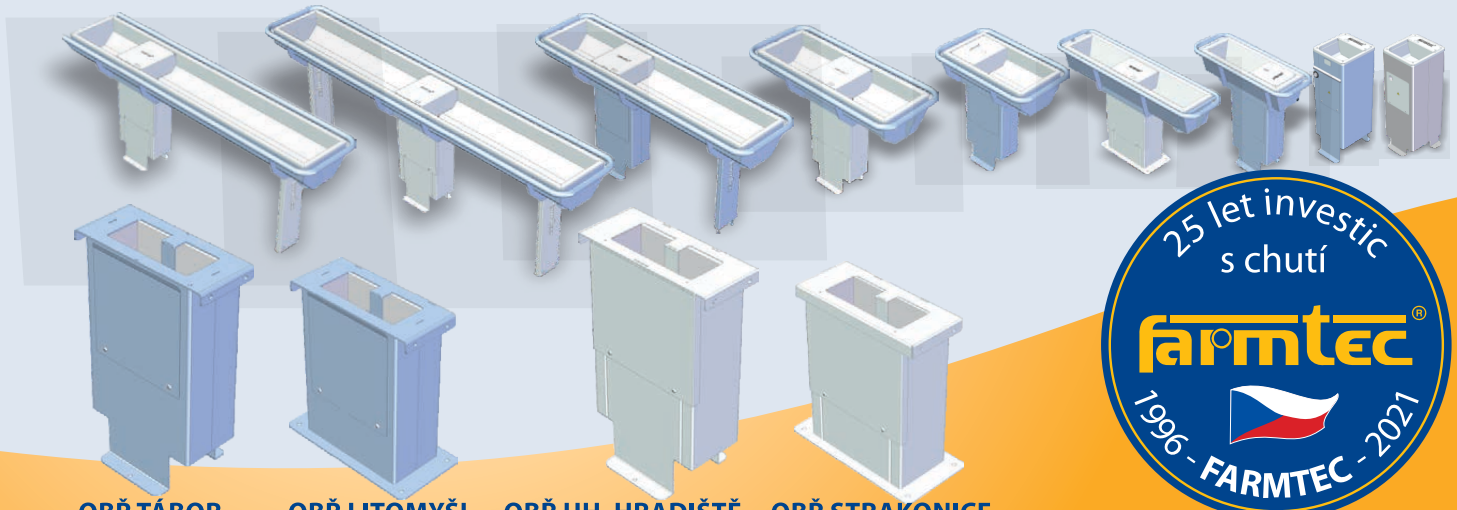

25 let investic s chutí

farmtec®

1996 - FARMTEC - 2021

www.farmtec.cz

OBŘ TÁBOR
Petr Stejskal
720 052 595

OBŘ LITOMYŠL
Josef Věneček
602 525 108

OBŘ UH. HRADIŠTĚ
Martin Vávra
724 313 015

OBŘ STRAKONICE
Václav Soukup
725 757 425

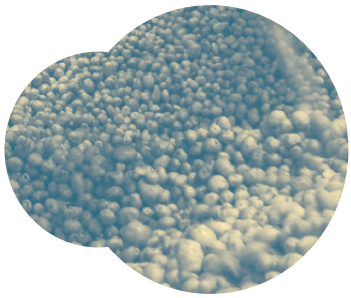

REPORTÁŽ

Co všechno se vyrábí v Horažďovicích z hlízové šťávy z brambor

PAVLÍNA HAVLOVÁ

Společnost LYCKEBY AMYLEX, a. s. (Plzeňský kraj) je největším výrobcem bramborového škrobu v České republice a jedním z nejvýznamnějších výrobců dextrinu v Evropě. Loni vyrobili v této společnosti na 25 tisíc tun bramborového škrobu, který exportují kromě Čech také do západní Evropy, USA, Číny, Skandinávie a dalších zemí.

Jak se škrob vyrábí

Výroba škrobu začíná nákupem brambor od pěstitelů, jichž je na 150. Ředitel společnosti, Ivica Punčikar, nám vysvětlil, jakým způsobem jeho společnost pomáhá pěstitelům brambor. Řada z nich totiž nemá potřebnou mechanizaci, protože tuto specifickou techniku se vyplatí pořídit až při pěstování brambor na více hektarech. V praxi to znamená, že podnik, jenž chce pěstovat deset hektarů škrobárenských brambor, nemá pochopitelně mechanizaci pro sázení nebo sklizeň.

Z toho důvodu plní společnost LYCKEBY AMYLEX, a. s. roli prostředníka mezi pěstiteli a firmami poskytujícími tyto služby a zároveň je i přihlašovatelem sadbových porostů. To znamená, že množitelům, tedy zemědělcům pěstujícím sadbové brambory, vyřizuje potřebnou administrativu spojenou s certifikací sadby. Vypěstovanou sadbu může zemědělec použít pro vlastní účely nebo ji prodat.

A jak probíhá samotná výroba? Dodávka brambor se zváží a stanoví se u ní obsah škrobu a stupeň znečištění. Poté unáší brambory proud vody do sekce praní. Na separátorech se odstraní všechny částice těžší a lehčí než brambory jako například kameny a zbytky natě. Poté se brambory vyperou od hlíny v pracích bubnech. Očištěné a vyprané brambory rozstrouhají struháky na jemnou kaši, ze které se odseparuje vláknina a oddělí hlízová šťáva.

Vzniklá škrobová suspenze se přečistí na pásových filtrech. Dále se škrob předsouší na vakuových filtrech. Konečné sušení probíhá v horkovzdušné sušárně. Celý proces výroby je řízen a kontrolován z velínu.

Využití škrobu

Bramborový škrob se používá převážně v potravinářství. Jeho deriváty se uplatňují ve farmacii, ve výrobě lepidel a barev a v řadě dalších průmyslových odvětví. Výroba bramborového škrobu je ale kampaňová, což znamená, že probíhá pouze v podzimních měsících, obvykle od začátku září do poloviny prosince.

Vyrobený škrob se balí do papírových pytlů, či velkoobjemových vaků. Uskladněný je v moderních a prostorných skladech. Expedice je možná také do silokamiónů. Ročně společnost zpracuje přes 80.000 tun brambor a z nich vyrobí přes 18.000 tun škrobu.

Výroba dextrinů a modifikovaných škrobů

Dalšími důležitými produkty jsou dextriny a ostatní modifikované škroby, které se používají v papírenském průmyslu.

Dextriny jsou termicky modifikované škroby, které se uplatňují nejen v tradičních oblastech, jako je výroba vodou rozpustných lepidel, lepení papírových dutinek a slévárenství, ale i v potravinářství (cukrovinky, pekařské výrobky nebo obalové směsi na hranolky, maso nebo zeleninu, výrobky z bramborového těsta, zahušťovadla) či jako pojiva ve farmaceutickém průmyslu. Ke stejnému účelu slouží i v pyrotechnice.

Dextriny se dělí na bílé a žluté. Liší se stupněm odbourání, rozpustností ve studené vodě a viskozitou. V současné době společnost vyrábí zhruba 30 druhů dextrinů. V laboratoři se provádí jejich důkladná mezioperační kontrola a sleduje se v ní kvalita baleného výrobku. Kontroluje se nejen rozpustnost a viskozita, ale také barva, hodnota pH a obsah sušiny. Tím je zajištěna vysoká kvalita vyráběného produktu.

Bílkovina na výrobu krmiva

Díky nové lince určené na zpracování hlízové šťávy, k jejíž realizaci došlo i díky dotaci z EU (v roce 2019), tady dokážou ze škrobárenských brambor kromě škrobu získat tu nejhodnotnější látku, totiž bílkovinu na výrobu krmiva.

Hlízová šťáva obsahuje zhruba dvě procenta různých proteinů o vysoké nutriční hodnotě. Nová výrobní linka dokáže extrahovat cirka padesát procent z nich. Protein je po zakoncentrování a usušení využíván v krmivářském průmyslu.

Veškeré fáze výroby probíhají na moderních, plně automatizovaných strojích na špičkové úrovni, které obsluhují zkušení a odborně zdatní zaměstnanci. LYCKEBY AMYLEX, a. s. vlastní certifikáty, které potvrzují kvalitu výrobků a výrobních procesů. Společnost má velké plány i do budoucna. Chce modernizovat balicí linku a modernizovat expediční sklad, neboť při balení skladovaného škrobu považuje za nejdůležitější zajištění co nejvyšší hygienické úrovně. V neposlední řadě modernizace napomůže i snížení energetických nákladů na topení a osvětlení. |

LYCKEBY AMYLEX, a. s. je součástí švédské skupiny LYCKEBY, kterou vlastní cca 700 švédských zemědělců, pěstitelů brambor. Čeští zemědělci vlastní 31,4 procenta podílu v LYCKEBY AMYLEX, a. s.

Pěstování a zpracování brambor na škrob má ve zdejším regionu více než stoletou tradici. Bramborový škrob vyráběli v Horažďovicích už v roce 1906. Švédský škrobárenský koncern Lyckeby vstoupil do společnosti v roce 1994. Ředitelem společnosti je Ivica Punčikar, který ji vede posledních dvanáct let.

MICHELIN AXIOBIB 2

UNIVERZÁLNÍ PNEUMATIKA

PRO VĚTŠÍ ZÁBĚR A OCHRANU PŮDY

ZÁRUKA NA NÁHODNÉ POŠKOZENÍ.

MICHELIN OBCHODNÍ ZÁRUKY

UŽÍVEJTE SVÉ PNEUMATIKY NAPROSTO BEZSTAROSTNĚ.

ZÁBĚR

vyšší o 28 %
až **35 %***

Výkon přenesený z traktoru na půdu

OCHRANA PŮDY

až o
0,6 baru méně

Práce na poli s velice nízkým tlakem huštění

PRODUKTIVITA

vyšší o 7 %
až **11 %***

Větší množství práce
Ušetřený čas

VÝNOSY +4 %**

* V závislosti na rozměru. Interní testy uskutečněné v červnu a listopadu 2016.
Porovnání pneumatiky MICHELIN VF 650/85 R42 Axiobib 2 s pneumatikou MICHELIN 650/85 R38 MACHXBIB.

** Studie Harper Adams University z let 2014/2016 prokazuje v průměru 4% nárůst výnosů při užití pneumatik MICHELIN UltraFlex v porovnání se standardními pneumatikami MICHELIN shodných rozměrů.

Pro více informací se telefonicky nebo e-mailem obraťte na naše obchodní zástupce
Pavla Hajíčka, tel.: **+ 420 606 674 369**, e-mail: **pavel.hajicek@michelin.com** nebo
Vladimíra Vyhlídala, tel: **+420 602 350 444**, e-mail: **vladimir.vyhlidal@michelin.com**.

MICHELIN

Lze vyplácet zaměstnancům stravenkový paušál podle rozvrhu pracovních směn?

Dotaz:
Dobrý den,
naše společnost od ledna 2021 přešla na stravenkový paušál. Nyní jsme se dočetli v časopisu Praktická personalistika č. 5–6 od Anagu, že tento paušál osvobozený od daně z příjmů a odvodů na SP a ZP můžeme zaměstnanci dát pouze podle předem stanoveného rozvrhu pracovních směn.
Můj dotaz zní: 1) jsme zemědělská firma a u traktoristů máme stanovenou pracovní dobu po–pá celkem 40 hodin, ale při sezóně pracují i o víkendu. Takže při práci o víkendu nemají zaměstnanci nárok na tento paušál osvobozený od daně z příjmů a odvodů na SP a ZP?
2) dále máme zaměstnance – ošetřovatele drůbeže, kteří mají nastavenou individuální pracovní dobu, ale při a po vyskladnění je potřeba, aby chodili i ve dnech, kdy nemají rozvrženou pracovní dobu. V těchto dnech jim také paušál osvobozený od daně z příjmů a odvodů na SP a ZP nepatří?
3) zaměstnanci na dohody o provedení práce – také nemají nárok i když mají odpracované směny?
4) pokud jsme jim v minulých měsících tento příspěvek vyplatili, musíme to zpětně dodanit a odvést odvody?

Předem děkuji za odpověď.

Odpověď:
Dobrý den,
k zaslaným dotazům ve věci stravenkových paušálů sděluji:

ad 1) a 2) – dle mého názoru, který jsem si ověřil u auditorky, je rozhodující, jak tuto práci (směnu) vykazujete. Jinými slovy, jde-li o řádnou pracovní směnu (ve zmiňovaných případech v rámci přesčasové práce), je stravenkový paušál od odvodových povinností osvobozen.

ad 3) – u DPP je podstatné, zda je stravenkový paušál domluven ve smlouvě. Pokud ano, platí stejný režim, jako u zaměstnanců s pracovní smlouvou.

ad 4) – odpověď vyplývá z bodů viz výše. Domnívám se, že z praktických důvodů by event. nesprávně vyplacené příspěvky bylo možné řešit jako vyplacené zálohy (ale nejsem účetní).

Kdy je možné uplatnit promlčení členských vkladů?

Dotaz: V rámci změny finanční účetní a přípravy auditu jsme zjistili, že nemáme asi zcela optimálně vyřešeno účtování o členských vkladech a výnosech z nich u zemřelých členů v případech, kdy dědicové se nepřihlásili k členskému vkladu při řešení dědictví nebo se přihlásili ale jsou tzv. lajdáci a dál u nás věc nedořešili nebo máme i řadu případů, kdy se majetkové podíly v dědictví dělily na více částí a část dědiců si

věc u nás následně dořešila a část se i řadu let vůbec neozvala.
V této souvislosti nás napadla otázka, zda v těchto případech lze uplatnit nějaké promlčení. Pokud se týká výnosů z členského vkladu (podílu na zisku), tam si asi dokážu představit možnost uplatnění tříleté promlčecí lhůty. Mám na mysli případy, kdy člen zemřel, dědic má buď členský vklad v dědictví neřešil a nebo řešil, ale následně nedořešil u nás. My, protože nevíme, zda se dědic nerozhodne stát členem, stále počítáme a evidujeme výnosy z členského vkladu na zemřelého člena.
Druhá a zcela jistě složitější otázka je, zda někdy lze uplatnit promlčení členského vkladu příp. pronajatého majetkového podílu, tj. ne výnos ale podstatu. Zde mám na mysli opět případy po zemřelých členech, kde se k vyřízení převodu členství nikdo dlouhodobě nehlásí, my sice víme, že námi evidovaný člen již řadu let nežije, ale velmi často již nevíme, zda členství bylo předmětem dědictví, zda vůbec byl nějaký dědic apod.

Odpověď: Pokud jde o event. nároky z titulu dědictví po členovi, jsou dvě možnosti. Buď se dědic stane členem, tj. dojde k přechodu družstevního podílu (dříve členského podílu) nebo nestane a vznikne mu právo na vypořádací podíl. Předpokládám, že ve stanovách máte, že předpokladem vzniku členství dědice je souhlas představenstva – bez jeho souhlasu nevznikne. Z toho plyne, že družstvo ví, kdo z dědiců se stal členem. Nedá-li družstvo souhlas s členstvím, pak jde o VP. A pochopitelně i právo na vypořádací podíl může být promlčeno. Promlčecí lhůtu zde do konce roku 2013 upravoval obchodní zákoník a promlčecí lhůta byla 4-letá, přičemž její lhůta počala běžet ode dne následujícího po dni, kdy měl být VP vypořádán (dle stanov). Pokud dědické řízení skončilo po skončení běhu promlčecí lhůty, došlo k promlčení. V intencích § 391/1 ObchZ platilo, že u práv vymahatelných u soudu začíná běžet promlčecí doba ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno u soudu (nikoliv vykonáno poprvé) – šlo tedy o objektivně stanovený den nezávislý na schopnosti věřitele žalobu podat, tedy ani na tom, kdy byl určen další vlastník pohledávky (např. dědic).Dnes platí obecná 3-letá promlčecí lhůta (§ 629 OZ) s tím, že jedná-li se o právo vymahatelné u orgánu veřejné moci, počne promlčecí lhůta běžet ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé – a to mohlo být uplatněno poprvé, pokud se oprávněná osoba dozvěděla o okolnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, anebo kdy se o nich dozvědět měla a mohla (v případě zděděného VP tedy od skončení dědického řízení). Při aplikaci těchto pravidel tedy můžete otázku promlčení posoudit. Pokud jde o zemřelé členy, pokud má družstvo relevantní potvrzení této skutečnosti, má dle § 580 povinnost tuto skutečnost zapsat bez zbytečného odkladu do seznamu členů (jde o zánik členství). Vzhledem k zániku členství pak není důvod cokoli dále kapitalizovat. Ještě poznámku k dědicům – není povinností družstva pátrat a dohledávat event. dědice, je to jejich právo a zde opět platí vigilantibus iura scripta sunt (právo svědčí bdělým). Vámi zmiňovaný „členský vklad" vůbec v souvislosti s dědictvím nepřipadá v úvahu, jde o pojem, spojený se splněním vkladové povinnosti člena (jeho majetkové účasti na podnikání družstva).

Netuším, co máte na mysli výrazem „pronajatý majetkový podíl", nicméně už z výrazu samého by mělo jít o něco, co je předmětem nějaké nájemní smlouvy. To bych potřeboval upřesnit.

ANIMAL TECH

LIVESTOCK VÝSTAVA ZVÍŘAT

MEZINÁRODNÍ VELETRH PRO ŽIVOČIŠNOU VÝROBU
NÁRODNÍ VÝSTAVA HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT

5.–8. 9. 2021

(neděle – středa)

VÝSTAVIŠTĚ BRNO

www.animaltech.cz

Central European Exhibition Centre

BVV Veletrhy Brno